

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 Ζαγορίσιους στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 370

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

2009

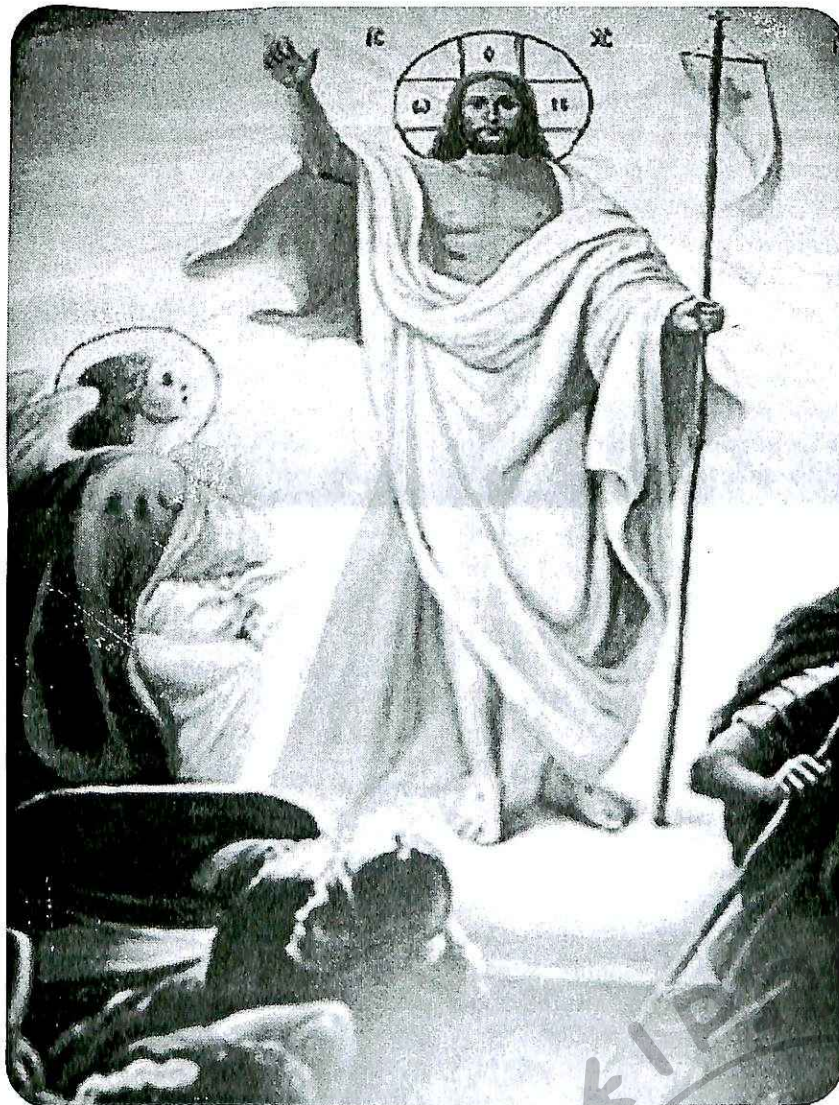
ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Μήνυμα χαράς η Ανάσταση του Κυρίου. Για αιώνες τώρα η σαγηνευτική αυτή επαγγελία συγκεντρώνει χιλιάδες πιστούς τα μεσάνυχτα του Μεγάλου Σαββάτου στους ιερούς ναούς σε πόλεις και χωριά. Άνθρωποι κάθε ηλικίας με τις λευκές λαμπάδες στο χέρι περιμένουν ν' ακούσουν από τα χείλη του ιερέα το «Δεύτε λάβετε φως» και να νοιώσουν απίστευτη αγαλλίαση. Το Πάσχα είναι για τους ορθόδοξους χριστιανούς η πιο μεγάλη γιορτή και σημαίνει την αναγέννηση του ανθρώπου. Η ζωή με την Ανάσταση του Χριστού νίκησε το θάνατο και απελευθέρωσε τον άνθρωπο από τα δεσμά της αμαρτίας. «Θανάτω θάνατον πατήσας».

Το Πάσχα λέγεται και Ανάσταση και Λαμπρή. Τη λέξη λαμπρή, τη συναντάμε στα πρώτα βυζαντινά χρόνια επί της εποχής του Μεγάλου Κωνσταντίνου, ο οποίος το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου φώτισε την Κωνσταντινούπολη, που η νύχτα έλαμπε σαν να ήταν μέρα. Και είναι χαρακτηριστική η παρομοίωση από τον Γρηγόριο Ναζιανζηνό, γι' αυτό το γεγονός της νύχτας του Μεγάλου Σαββάτου «ως δαδουχία και πρόδρομον του ανατέλλοντος φωτός Χριστού».

Το ανέσπερο φως της Ανάστασης, που δεν προορίζεται αποκλειστικά για κάποιους εκλεκτούς ανθρώπους ή λαούς αλλά έρχεται ν' αγκαλιάσει τους πάντες χωρίς διακρίσεις εθνών, φυλών. Το πασχαλινό φως είναι η αποκάλυψη της σταθερής σχέσης Ανάστασης και θυσίας του Χριστού, που δίνει ένα ξεχωριστό νόημα στην ανθρώπινη ύπαρξη. Ας αντλήσουμε ζώντας τις άγιες

αυτές μέρες το μέγα μυστήριο του Σταυρού και της Ανάστασης ελπίδα και δύναμη για το παρόν και το μέλλον του κόσμου.

Αξιωθήκαμε να φτάσουμε και φέτος στο Πάσχα το πιο μεγάλο θαύμα του Χριστού την Ανάσταση μετά από την τριήμερη ταφή του.

«Όλοι, μικροί μεγάλοι, ετοιμαστείτε

Ανοίξτε αγκαλιές ειρηνοφόρες

Και φιληθείτε γλυκά χείλη με χείλη

Πέστε Χριστός Ανέστη εχθροί και φίλοι».

Προτρέπει ο μεγάλος μας εθνικός ποιητής, ο Διονύσιος Σολωμός, για τούτη τη μέρα και γεμίζει με θρησκευτική κατάνυξη τις ψυχές των πιστών,

που σπεύδουν στις «εκκλησιές τις δαφνοφόρες» να ακούσουν το Χρι-

στός Ανέστη να δώσουν και να πάρουν το φιλί της Αγάπης ένα μήνυμα αισιοδοξίας για τον άνθρωπο και επιβεβαίωση της συναδέλφωσης όλων των χριστιανών.

Και στο ίδιο πνεύμα θ' ακούσουμε σε πανηγυρικό ύφος την υπέροχη φαλμωδία του δοξαστικού των αίων της Κυριακής του Πάσχα.

«Αναστάσεως ημέρα, και λαμπρυνθώμεν τη πανηγύρι και αλλήλους περιπτυζόμεθα.

Είπωμεν, αδελφοί, και τους μισούσιν ημάς συγχώρησωμεν πάντα τη Αναστάσει, και ούτω βοήσωμεν Χριστός ανέστη εκ νεκρών, θανάτω θάνατον πατήσας και τοις εν τοις μνήμασι ζών ην χαρισάμενος».

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Χρονογράφημα**Άνοιξη = Ποίηση****Σταύρου Συκιώτη**

αναφερόμενη στην Άνοιξη. Και πριν απ' όλα, το χιλιοειπωμένο: **«Ήρθε πάλι η Άνοιξη - ήρθαν τα λουλουδιά, πράσινα η γη φορεί και ανθίζει το κλαρί και χαράς παντού χοροί και χαράς τραγούδια...»**

Άνοιξη (Αποσπασματικά)

– Έσθη' ο Έρωτας χορό με τον Ξανθόν Απρίλη
κι η φύση ηύρε την καλή και τη γλυκειά της ώρα...

(Διον. Σολωμός)

– «...Και να, φουντώνει η Άνοιξη – το νέο μπουμπούκι δένει. Χύνεται η μεγαλόπνοη- και λιγοθυμισμένη αύρα από τα τετράψηλα – και κρυφαναστενάζοντας, λυγάει τα κυπαρίσσια»

(Κ. Παλαμάς)

– «Τ' αγέρι πήρε άρωμα κι ο τόπος πήρε χρώμα, λάλησε ο κούκος στα βουνά κι ο κορδαλός στα ουράνια

κι μέλισσα ζουζούνισε στ' αυτί του κρίνου κι είπε...»

(Β. Ρώτας)

– «Απ' το δάσος, το κύμα, το βουνό, μαγεμένη στ' ακρογιάλια, στους βράχους, μες τα φύλλα απαλά, είσαι συ που διαβαίνεις, με το ήλιο, με τ' άστρα, ω Νυφούλα της Πλάσης, Άνοιξη μου ανθοπλάστρα.

Ω Φεγγάβολη. Ο κόσμος είναι θάμα δικό σου.

Φωλιές βάζεις στους κλώνους, στις φωλίτσες πουλιά.

(Α. Σημηριώτης)

– «...Χαρά στον που μπορεί να ζει – μέσ' τους ανθούς τ' Απρίλη κι' έχει αγάπη στην καρδιά κι έχει φιλιά στα χείλη...»

(Ιωάν. Πολέμη)

– «... Ανθίζουν οι λόφοι οι κοιλάδες – τα δέντρα από κλώνους φουντώνουν ακόμη κι η πέτρα γροϊκά να ευωδιάζει – στα πρώτα δροσάτα φιλιά τ' Απριλιού...»

(Στέφ. Μαρτζώκης)

– **Η Γλυκυτάτη Άνοιξη (Ιωάννου Βηλαρά)**

«Η Γλυκυτάτη άνοιξη - με άνθια στολισμένη, Ροδοστεφανωμένη - τη γη γλυκοτηράει.

Κι η γη τη χλόη ντύνεται, τα δάση της ισικύνουν, Τα κρύα χιόνια λιώνουν - ο ουρανός γελάει.

Τα λουλουδάκια βάφονται, - τα πλάγια χρωματίζουν, κι ηδονικές φωτίζουν - οι δροσερές αυγές.....».

– **Άνοιξη. Μιλτιάδη Μαλακάση (1893)**

Ήρθανε τα χελιδόνια πρόσχαρα πουλιά.

Σπαθωτά λαμποκοπούμε με φαιδρή λαλιά
κι ευωδιάζει καλοκαίρι - του θεού χαρά.

Ήρθανε τα χελιδόνια - χτίζουνε φωλιές, παίζει τ' αλαφρό το αέρι - στις

τριανταφυλλίες.

Ήρθανε τα χελιδόνια- και μαζί μ' αυτά

κι η ελπίδα, η πεταλούδα – που γοργοπετά,

που απλώνει τα φτερά της – στη φαιδρή καρδιά,

όσο η νιότη τη στολίζει – μ' άνθη κι ευωδιά.....»

Άνοιξη – Στ. Μπολέτση

α) «Τα χιόνια λιώσαν στα βουνά – και η άνοιξη προβάλλει

και σαν βασίλισσα περνά με τ' ανθηρά της κάλλη.

Τα χελιδόνια στις παλιές φωλιές γυρίζουν πάλι

και ψάλλουν με γλυκιά λαλιά – της άνοιξης τα κάλλη.

Τα αηδόνια γλυκοκελαϊδούν – σε δάση μυρωμένα

κι οι πεταλούδες χαιρετούν – τα κρίνα τ' ανθισμένα».

β) «Μοσχοβολά η πλάση όλα στη-νουν χοροστάσι.

Η Άνοιξη διαβαίνει – με άνθη στολισμένη.

Λιώνουν στα βουνά τα χιόνια –και ξανάρχονται τα χελιδόνια.

Οι πασχαλιές σε λίγο θε ν' ανθίσουν – τον Επιτάφιο γοργά θε να στολίσουν».

Ο Απρίλης, μόνο με την Άνοιξη, χωρίς την Πασχαλιά, δεν έρχεται. Άλλη μια ποίηση στην Πασχαλιάτικη Υμνολογία. Θα κλείσουμε με μια στροφή από το ποίημα του Ηπειρώτη **Κώστα Κρυστάλλη** «Πασχαλινό»:

«...Να την προβάλλει, Πασχαλιά ξανθή χρυσοντυμένη.

Και με λουλούδια εδώ και εκεί χίλια φιλιά σκορπάει.

Όλοι φιλιούνται σήμερα, εχθροί κι αγαπημένοι,

την έχθρα και το πείσωμα καθένας λησμονάει...»

Ευκαιριακά, εύχομαι σε όλους, να είναι χαρούμενες οι γιορτές της Άνοιξης και του Πάσχα.

Σημείωση: Στο φύλλο του Μαρτίου Νο 369, στο κείμενό μας –προτελευταία παράγραφος– ο «Δαίμων του Τυπογραφείου», όπως λέγεται, χτύπησε «διάνα». Σε ένα, κατά τα άλλα άψογο κείμενο, έκανε τον «Κούκο» Κολύκο. Έτσι, η φράση «θα αντιληφθούμε και το λάλημα του Κολύκου» έγινε ακατανόητη. Συγγνώμη.

ΑΣ ΛΙΣΘΑΝΘΟΥΜΕ ΤΗ ΧΑΡΜΟΛΥΠΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ**ΑΠΟΨΕΙΣ**

Πάσχα... Κλείνω τα μάτια μου και φαντάζομαι την πατρίδα μου, λουλούδια, αναμμένες λαμπάδες και βαμμένα κόκκινα αυγά... Γιορτάζουμε το Πάσχα την 1η Κυριακή μετά την Πανσέληνο της εαρινής ισημερίας της 21 Μαρτίου. Γιορτάζουμε την Ανάσταση του Χριστού, που πιστεύεται πως έγινε το 33 μ.Χ. Κατά την επικρατέστερη άποψη η λέξη Πάσχα προέρχεται από την εβραϊκή λέξη «pasah» που σημαίνει διάβαση. Οι Εβραίοι γιόρταζαν το Πάσχα σε ανάμνηση της απελευθέρωσης τους από τους Αιγύπτιους και της διάβασης της Ερυθράς θάλασσας, ενώ οι Χριστιανοί γιόρταζαν την ανάσταση του Σωτήρα και τη διάβαση του από το θάνατο στη ζωή. Στην Καινή Διαθήκη δεν καταγράφονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο που τηρούσαν το Πάσχα τα μέλη της πρώτης Χριστιανικής εκκλησίας. Στην εποχή μας όμως πληθώρα εθίμων και παραδόσεων αναβιώνουν την Μεγάλη Εβδομάδα σε όλη την Ελλάδα. Η νηστεία πριν από το Πάσχα διαρκεί 48 μέρες, όσες και οι μέρες που νήστεψε ο Χριστός στην έρημο και είναι η μεγαλύτερη νηστεία. Η προετοιμασία αρχίζει το Σάββατο του Λαζάρου, που

γιορτάζεται η «Εγερση» του φίλου του Χριστού, του «αγέλαστου» Λαζάρου. Ο φόβος και τρόμος για όσα γνώρισε στον άλλο κόσμο άφησαν τόσο βαθιά σημάδια στην ψυχή του Λαζάρου που, σύμφωνα με την παράδοση, δε γέλασε μετά παρά μόνο μια φορά. Τα κάλαντα που τραγουδούνται εκείνη την ημέρα είναι χαρακτηριστικά: «Πες μας Λάζαρε τι είδες εις τον Άδη που επήγες. Είδα φόβους, είδα τρόμους, είδα βάσανα και πόνους, δώστε μου λίγο νεράκι να ξεπλύνω το φαρμάκι της καρδιάς και των χειλέων και μη με ρωτάτε πλέον...».

Τα παιδιά που λένε τα κάλαντα στις περισσότερες περιοχές της Ελλάδας κρατάνε ένα καλάθι στολισμένο με λουλούδια και πολύχρωμες κορδέλες. Την Κυριακή των Βαίων επιτρέπεται η ιχθυοκατανάλωση και στους ναούς οι ιερείς μοιράζουν στους πιστούς βάγια και ήμερα δάφνη. Τη Μεγάλη Δευτέρα ψέλνεται στις εκκλησίες το τροπάριο των «10 Παρθένων», τη Μεγάλη Τρίτη το συγκινητικό τροπάριο της Κασσιανής: «Η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα γυνή...». Το 830 μ.Χ. η βασίλισσα Ευφροσύνη αποφασίζει να παντρεύει το διάδοχο του θρόνου του Βυζαντίου Θεόφιλο μ' ένα παράξενο τελετουργικό. Καλείται ο Θεόφιλος

να διαλέξει ανάμεσα στις 12 πιο χαρισματικές κοπέλες της αυτοκρατορίας. Κρατά ένα χρυσό μήλο για να το δώσει στην εκλεκτή του. Εντυπωσιάζεται από την Κασσιανή, σταματά μπροστά της και της λέει: «Εκ γυναικός ερρῦη τα φαύλα» (από τη γυναίκα προέρχονται όλες οι συμφορές, εννοώντας την Εύα). Η Κασσιανή αγέρωχη του απαντά: «Αλλά και διά γυναικός πηγάζει τα κρείττω» (αλλά από τη γυναίκα προέρχονται και όλα τα καλά, εννοώντας την Παναγία). Τότε ο Θεόφιλος δίνει το μήλο στη σιωπηλή και χαμηλοβλεπούσα Θεοδώρα, για να αποφύγει την αποδοκιμασία και την κατακραυγή της ομήγυρης και του παλατιού. Η Κασσιανή κλείνεται σε μοναστήρι και εκεί συνθέτει τον ύμνο της. Λέγεται βέβαια ότι ο έρωτας του Θεόφιλου με την Κασσιανή δεν έσβησε ποτέ και υπάρχει ο εξής θρύλος σχετικά με το τροπάριο: εκείνη το έγραψε στη μονή, όταν έμαθε ότι έρχεται ο βασιλιάς. Ακούγοντας τα βήματά του έφυγε, αφήνοντάς το μισοτελειωμένο. Τότε εκείνος πήρε το φτερό και συμπλήρωσε τη φράση: «ων εν τω παραδείσῳ Εύα το δειλινόν, κρότον τοις ψώνι ηχηθείσα, τῷ φόβῳ εκρύβη» (ενώ η Εύα ήταν στον Παράδεισο το δειλινό, άκουσε κρότο και κρύφτηκε

από το φόβο της). Η Κασσιανή δε διέγραψε τη φράση, αντίθετα συνέχισε το τροπάριο από εκείνο το σημείο. Ακολουθεί το ευχέλαιο της Μεγάλης Τετάρτης. Την Μεγάλη Πέμπτη το πρωί κρεμάμε ένα κόκκινο πανί που συμβολίζει το αίμα του Χριστού, βάφουμε κόκκινα τα αυγά και το βράδυ ψέλνουμε με κατάνυξη τα 12 Ευαγγέλια. Μεγάλη Παρασκευή, η πιο λυπητερή μέρα του χρόνου, στολίζουμε τον Επιτάφιο, ψέλνουμε τα Εγκώμια, σε πολλές περιοχές τραγουδιέται και το μοιρολόγι της Παναγίας: «Σήμερον μαύρος ουρανός, σήμερον μαύρη μέρα, σήμερον εσταυρώσανε τον πάντων βασιλέα...». Η λύπη γίνεται χαρά το Μεγάλο Σάββατο, Κυριακή του Πάσχα όλοι χαρούμενοι ψέλνουμε το «Χριστός Ανέστη». Το συναίσθημα που κυριαρχεί το Πάσχα είναι αυτό που οι μοναχοί στο Άγιο Όρος περιγράφουν ως χαρμολύπη (χαρά ανάμεικτη με λύπη), τη Σταύρωση ακολουθεί η Ανάσταση...

Οι μέρες του Πάσχα είναι πραγματικά ξεχωριστές και ας τις βιώσουμε φέτος περισσότερο πνευματικά και λιγότερο υλικά... Και ας προσπαθήσουμε να αγαπάμε και να καταλαβαίνουμε τους ανθρώπους και όχι να τους κρίνουμε...

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ

ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

με την γιορτή που ακολουθούσε, στα χέρια τους κρατούσαν μουσικά όργανα, κρόταλα, κούδουνια, χελιδόνες ή βάγια. Οι «Αγύρται» εμφανιζόταν τις γιορτές του Δωδεκαήμερου, την Αποκριά, το Πάσχα, του Αγίου Ιωάννη, του Αγίου Γεωργίου, της Παναγίας και του Σταυρού.

Ξεκίνησαν στην Αρχαία Ελλάδα, πήραν το όνομά τους στη Ρώμη και εκχριστιανίστηκαν στο Βυζάντιο. Έτσι έφτασαν σε εμάς τα Κάλαντα. Ένα έθιμο παλιό και όμορφο που πρέπει να το διατηρήσουμε. Άλλωστε τα έθιμα είναι αυτά που κάνουν τις γιορτινές ημέρες να ξεχωρίζουν από τις υπολοιπες. Επιπλέον μας προετοιμάζουν ψυχολογικά για τις γιορτές που θα ακολουθήσουν. Είναι τόσο ωραία η αίσθηση να

ξυπνάς με τις γλυκές φωνές των μικρών παιδιών που ζεσταίνουν τα σπίτια μας τις γιορτινές ημέρες!

Το Σάββατο του Λαζάρου, το έχει περιβάλλει ο λαός μας με όμορφα έθιμα. Ένα από αυτά είναι τα Κάλαντα του Λαζάρου. Τα κάλαντα αυτά, τραγουδούν συνήθως κορίτσια, οι λεγόμενες «Λαζαρίνες». Από την προηγούμενη έχουν μαζέψει λουλούδια και μ' αυτά έχουν στολίσει καλάθια. Μ' αυτά τα καλάθια γυρνούν από σπίτι σε σπίτι και ταγουδούν: «*Ήρθε ο Λάζαρος ήρθαν τα Βάγια, ήρθε των Βαγιών η εβδομάδα. Ξύπνα Λάζαρε και μην κοιμάσαι, ήρθε η μέρα σου και η χαρά σου.*

Πού ησουν Λάζαρε; Πού ησουν κρυμμένος;

Κάτω στους νεκρούς, στους πεθαμένους.

Δε μου φέρνετε, λίγο νεράκι, που το στόμα μου είναι φαρμάκι.

Δεν μου φέρνετε λίγο λεμόνι. που το στόμα μου, σαν περιβόλι».

ή σε άλλη παραλλαγή: «*Ήρθε ο Λάζαρος ήρθαν τα Βάγια, ήρθε η Κυριακή που τρών' τα ψάρια.*

Σήκω Λάζαρε και μην κοιμάσαι, ήρθε η μέρα σου από την πόλη, σου 'φερε χαρτί και κομπολόι».

Οι νοικοκυραίοι που άκουγαν τα κάλαντα, έδιναν στις Λαζαρίνες φρούτα, διάφορα φαγώσιμα ή χρήματα.

Το Σάββατο του Λαζάρου, λοιπόν, που έρχεται ας βγουν όλα τα παιδιά να πούνε κάλαντα και εμείς οι μεγάλοι ας τα ακούσουμε με διαφορετική συγκίνηση. Καλό Πάσχα!

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ

(Το διήγημα αναφέρεται χρονικά στο ξημέρωμα της 6ης Απρίλη 1941 ημέρα εισβολής του γερμανικού στρατού στη χώρα μας).

Γύρισε το καντράν του τηλεφώνου. Ήξερε πως αυτό ήταν αγενές. Μπήκε στο γραφείο του Σταθμάρχη χωρίς να ρωτήσει κανέναν. Άλλωστε και να ήθελε, δεν θα το κατόρθωνε πριν φύγει το τρένο. Μα το τρένο έπρεπε να φύγει παίρνοντας κι αυτόν. Ήταν είκοσι χρόνων. Κρατούσε βαλιτσάκι. Αυτό έδειχνε πως ήταν περαστικός, μα όχι και για μεγάλο ταξίδι.

Από την άλλη άκρη του τηλεφώνου μια νυσταγμένη φωνή απάντησε:

– Μπρος...

– Γιάννη, είπε ο νέος, με συγχωρείς που φεύγω χωρίς να σε ιδώ. Είμαι περαστικός και ξέρεις πως βιάζομαι. Χθες, μου είχες μιλήσει για κάτι μετοχές της Εθνικής. Λυπούμαι που δεν μπορώ να περάσω να τις πάρω...

– Μα γιατί να γίνω έτσι; Είπε αργά η άλλη φωνή.

– Δεν πιστεύω να περάσει απόψε ο εχθρός τα σύνορα καίμενε. Θα τις ασφαλίσης οπωσδήποτε. Άλλως τε πρέπει να φύγεις κι εσύ οικογενειακάς.

– Δεν είν' εύκολο, δεν είν' εύκολο...

Εκείνη τη στιγμή προστέθηκαν κι άλλες φωνές. Αγριεμένος ο σταθμάρχης που έβρισκε κάποιον άγνωστο στο τηλέφωνό του, ξέσπασε:

– Κατάσκοπος είσαι; Κλείσε γρήγορα το τηλέφωνο.

– Γεια σου Γιάννη. Δεν μ' αφήνουν άλλο. Η τίγρη γύρισε στη φωλιά της και βρήκε τον ιεραπόστολο. Ετοιμάζεται να μου ριχτεί. Να μου φιλήσεις τα παι...

Η παλάμη του Σταθμάρχη πάτησε το τηλέφωνο. Η συνδιάλεξη κόπηκε.

Ο νέος σηκώνοντας το βαλιτσάκι, βούλιαξε το κεφάλι του στους ώμους. Ίσως να θυμήθηκε το κόλπο της στρουθοκαμήλας όταν την κυνηγάνε. Απομακρύνθηκε με μεγάλα βήματα. Ο σταθμάρχης έβριζε. Τ' αυτιά του δεν είχαν τρόπο να συλλάβουν τις λέξεις του. Ένα ρυθμικό βήμα, από ατέλειωτες μπότες αντηχούσε μέσα του, βαρύ, επίμονο, ακαταμάχητο. Απέναντι στις πελώριες μπότες – σαν σε παραμύθι – ένιωθε τον εαυτό του απί-

Απομονωμένες σελίδες

Νύχτα του 1941

θανα μικρό, έτοιμο να βάλει τα κλάμματα, πριν ακόμα οι σόλες τους τον κάνουν πολτό. Ήταν μόνος επάνω στη γη με τις μπότες. Μ' αυτό δεν ήταν ο θάνατος. Έμοιαζε με κάτι άλλο αφάνταστα τρομαχτικό, μα απροσδιόριστο. Ίσως το ίδιο να αισθανθεί και ο πρώτος άνθρωπος που θα φτάσει στη Σελήνη.

Ο άνεμος της νύχτας τον χτύπησε απαλά με τη δροσάτη του κάπα. Τον σκούνησε μια, δυο φορές και πήγε κάτω από τις ρόδες του τρένου όπου ένα γεροντάκι κάτι διόρθωνε και, ανάγωγος του έσβυσε το φανάρι. Τα μάτια του είχαν θαμπώσει κι έβλεπε όπως βλέπουμε από το κρύσταλλο αυτοκινήτου που το δέρνει η θύελλα. Παραπάτησε. Κάπου χαμηλά η θάλασσα βογγούσε. Τα βουνά έμοιαζαν με ναούς γεμάτους ψαλμωδίες κι απάνω τους τ' αστέρια πέφτανε χρυσοί λυωμένοι κόμποι. Ο δροσερός άνεμος τον ξαναχτύπησε. Έσφιξε την βαλίτσα του.

– Ας γίνει ό,τι θέλει, είπε. Φαίνεται πως η διάθεσή του πηγαινε να εξαστερωθεί.

Το τρένο σφύριζε και φυσούσε. Όλα ήταν έτοιμα. Σε λίγο με απάθεια θα τον κατάπινε το σκοτάδι.

– Έτσι είναι όλα στη ζωή, σκέφτηκε ενώ διόρθωνε την άκρη της βαλίτσας, στο δίχτυ της τρίτης θέσης. Έτσι σαν το τρένο, έρχεσαι από το άγνωστο σ' έναν φωτισμένο σταθμό, αποχτάς αισθήματα, τους τηλεφωνείς, σε κόβει ένας παλαβός Σταθμάρχης, χαίρεσαι για λίγο τον άνεμο, τη θάλασσα και ξανά παίρνεις το τρένο – θέλεις δε θέλεις – ώσπου σε καταπίνει το σκοτάδι.

Το τρένο κυλούσε. Υπάρχει και στο σκοτάδι συνέχεια; Ένα μαραζωμένο φως κοιτάζε έκπληκτο τους επιβάτες. Όλα ήταν θλιβερά. Μια αγωνία χόρευε του κάθε επιβάτη.

– Σαν τοίρκο είναι η ζωή πανάθεμά την, σκέφτηκε ο νέος. Ένα παρδαλό και βάρβαρο τοίρκο, χωρίς θεατές. Όλοι παίζουμε το ρόλο μας. Κι όλα αυτά για να διατηρήσουμε την πανάθλια εταιρία μας. Σκοτώνεις και σου δίνουν τιμές, σκοτώνεσαι και σ' ευλογούν. Τώρα θα κάψουν τα

χωριά μας, θα βομβαρδίσουν τις πόλεις μας, θα φάνε το ψωμί των παιδιών μας... Ζήτω λοιπόν του πολιτισμένου αιώνα μας!

Τρεις φαντάροι με κατεβασμένα δίκωχα κοιτούσαν τις αρβύλες τους. Είχαν απολιθωθεί να τις κοιτάζουν, λες κι' ήταν μια

Του ΦΡΙΞΟΥ ΤΖΙΟΒΑ

λίμνη με κύκνους και νούφαρα. Ένας παπάς είχε πλεγμένα τα χέρια κι έπαιζε ακατάπαυστα με τους αντίχειρες.

– Επίτιμον μέλος του τοίρκου μας, μουρμούρισε με ανευλάβεια ο νέος. Στο διάδρομο μια γυναικούλα με μαύρα, καθονταν απάνω σ' ένα μπόγο. Στα χέρια της κρατούσε μια τσάντα πλεχτή. Ήταν από κείνα τα πλάσματα που γεννήθηκαν λες για να μην έχουν ποτέ αντιρρήσεις. Ό,τι θέλεις τα κάμεις, ό,τι θέλεις τους λες' καμώνεσαι τον κόκκορα απέναντί τους, βέβαιος πως δεν θα βγάλουν μυλιά. Στο βάθος ένας κύριος λαγοκοιμόταν.

Όνειρα γλυκά. Το επάνω χέλος του ξυρισμένο φούσκωνε μ' ένα τρέμουλο και ξεφούσκωνε με ατονία. «Υστερα ο παχουλός λαγός φούσκωνε τ' αχείλι του, το χιόνι ολόγυρά του κατέβαζε την πλισιδωτή άσπρη φούστα του. Όλα ήταν ειρηνικά. Ποιος να τόλεγε πως η άλλη μέρα θα ξημέρωνε με μια μεγάλη καταστροφή για τον παχουλό μας! Ο λαγός έβλεπε στον ύπνο του μιαν ημέρα ολόφωτη, ένα χωράφι με καταπράσινο στάρι, μια μέλισσα να παίζει σχινάκι με ολόχρυσο νήμα πάνω σε τριαντάφυλλα». Έτσι θα λέει κάποιο παραμύθι. Πλάϊ του δυο κοπέλες. Η μια έγραφε αργά με το στυλό της γράμμα. Τα μαλλιά της έκαναν ένα στεφάνι χαρούμενο. Ήταν το μόνο αληθινό πράγμα μέσα στα θολά σχήματα του βαγονιού. Η άλλη με το κεφάλι αναγυρτό να σβύσουν την μεγάλη δίψα τους.

Στο διπλανό διαμέρισμα ένα παιδάκι έκλαιγε. Η μάνα του δεν είχε τίποτ' άλλο να του δώσει από τη ραγισμένη φωνή της.

– Είχαμε μεγαλύτερη τύχη σαν ήμουνα μικρός, σκέφθηκε ο νέος. Η μάνα μου ήταν υψίφωνος.

– Συνάδερφε, έχεις φωτιά; Τον ρώτησε ένας από τους φαντάρους.

– Έβγαλε τον αναπτήρα του κι άναψε το τσιγάρο του στρατιώτη. Τούφερε καπνού σηκώθηκαν προς το ηλεκτρικό. Η φωνή και ο καπνός άρεσαν στο νεό. Τέλος πάντων, έπρεπε να σπάσει κάποιος τη σιωπή.

Ο φαντάρος φαίνεται πως ήταν περισσότερο ρωμηός από τους άλλους. Άρχισε να φλυαρεί: Γύριζε, είπε, από αναρρωτική άδεια. Είχε πληγωθεί στο Πόγραδετς. Καλά τα πέρασε σπίτι του. Τώρα ξανά για το μέτωπο. Τα έλεγε με μια ελαφριά κούραση. Πόσο εύκολα αφομοιώνονται μερικοί άνθρωποι με τις πιο απαίσιες καταστάσεις!

Ο παπάς μιλούσε παίζοντας τους αντίχειρες. Αυτό τον έκανε πιο σεβάσμιο. Ευλογούσε τον πόλεμο. Ο Θεός είχε κατέβει κοντά τους, στο ίδιο μ' αυτούς τρένο και τα δάχτυλά του τους ευλογούσαν. Είχε γίνει Έλληνας τώρα, όπως είχε γίνει Εγγλέζος, Γερμανός, Γάλλος, Ιταλός.

Αυτή την εποχή τα αισθήματά μας ήταν μεπρεδμεμένα. Κάναμε μονάχοι έναν δίκαιο αγώνα στα σύνορά μας και αυτό μας χάριζε έναν ρωμαντικό παλμό. Μα ώρες ώρες, ξετρύπωνε ένα άγχος που έπνιγε πολεμιστή και λαό και που η ανάλυσή του έλεγε τούτα πάνω-κάτω: Όταν διαλυθεί το ρομαντικό αυτό πάθος τι θα γίνει; Τι θα μείνει από τα γνωστά μας πράγματα; Ο εχθρός ήταν βέβαιος πως θα περνούσε τις Θερμοπύλες....

Οι δύο φαντάροι ξεθαρρεμένοι μιλούσαν μ' όλους. Αυτό το διαμέρισμα του βαγονιού έμοιαζε μ' ένα φτωχό δωμάτιο που οι ένοικοί του σα να γνωρίζονταν από χρόνια.

Ο τρίτος φαντάρος, με κλειστά χείλη, δέχονταν το μικρό ρυθμικό κούνημα του τρένου χωρίς αντίδραση. Σα να ήταν μια στολή γεμισμένη με άχυρα.

– Εσύ κάνεις για σκιαχτρο πουλιών, είπε μέσα του ο νέος με φανερό κακία γιατί ο φουκαράς δεν ήθελε να τον διασκεδάσει.

Ο ελεγκτής πέρασε και τρύπησε τα εισιτήρια. Ο αμίλητος φαντάρος κοιτάζε την τρύπα στο κόκκινο χαρτόνι και κάτι έπαιρνε να χλωμιάζει στην όψη του.

– Το άχυρο πολυκαίριασε, κιτρινίζει πιο πολύ, σκέφθηκε

Νύχτα του 1941

τα λεπτά στην παλάμη της. Ύστερα σήκωσε το κεφάλι και κοιτάξε όλους τους ανθρώπους θαρρετά.

– Να σου κολλήση ένας τέτοιος άνθρωπος στη ζωή σου και χάθηκες, ψιθύρισε ο νέος στο στρατιώτη.

– Αυτό δεν είναι τίποτε, είπε ο άλλος.

Ο νέος παραξενεμένος από το χρώμα της φωνής κοιτάξε το στρατιώτη, ήταν ο «αχυρένιος».

– Δεν είναι τίποτε, όχι δα, αστειεύεσαι; Εγώ δε θα σήκωνα τέτοιο βάρος, είπε ανόητα για να εξακολουθήσει την κουβέντα με τον «αχυρένιο».

– Δεν είναι τίποτα, ξανάπε ο στρατιώτης παίζοντας στα χέρια του το μαρκκαρισμένο κόκκινο εισιτήριο.

Οι κοπέλες είχαν γυρίσει στην πλατή του χοντρού κυρίου και κοιμόταν. Έμοιαζαν με κούκλες από πάστα που οι γραμμές τους είχαν καλοδουλεωθεί. Αν δεν ήταν τα τζάμια του τρένου, η νύτα θα τις είχε πάρει. Ο παπάς ονειρευόταν κάτι κι' ευλογούσε. Ο ύπνος τους είχε βγάλει από το γεωγραφικό μήκος του τόπου μας.

– Θα ψαρέψετε καμιά μπουκάλα στο γαλήνιο ωκεανό του ονείρου σας με το S.O.S. των ανθρώπων μας, σιγομουρμούρισε ο νέος. Η γυναικούλα κάτι μασουλούσε. Οι δυο φαντάροι είχαν γύγει για καμιά τσάρκα στα διαμερίσματα.

– Τότε ποιο θεωρείς εσύ για κάτι; Ξανάρχισε την κουβέντα ο νέος. Ένιωθε μια δυσφορία γιατί ο φαντάρος είχε αποσυρθεί στο φρούριο της σιωπής. Έκανε λάθος. Ο φαντάρος χωρίς να τον κοιτάζει, τσαλακώνοντας το εισιτήριο, άρχισε μ' ένα μικρό τίναγμα του κεφαλιού του.

– Γυρίζω από νευρολογική κλινική και πηγαίνω ξανά στο μέτωπο. Αυτό είναι κάτι, όχι βέβαια σπουδαίο. Το σπουδαίο δεν είναι να σου κλέψουν μια τσάντα, μα να σκοτώσεις.

Ο νέος ανακάθισε, πήρε τσιγάρο, έδωσε και στο στρατιώτη, μα εκείνος αρνήθηκε συνεχίζοντας τη διήγησή του.

– Δε σε ξέρω ποιος είσαι, δεν με ξέρεις ποιος είμαι. Στον τρίτο σταθμό θα κατέβω.

– Εγώ στον πρώτο, τον έκοψε ο νέος για να του κάνει

πιο εύκολη την εξομολόγηση.

– Τόσο το καλύτερο. Λένε πως ο δολοφόνος γυρίζει στον τόπο που εγκλημάτισε, έτσι κι' εγώ σκέφτομαι όλη ώρα αυτόν που σκότωσα.

Ο νέος ένιωσε ένα κρύο ρίγος στις πλάτες. Κοίταξε γύρα με τρόπο, οι άλλοι κοιμόταν. Μόνο η γυναικούλα σαν μοίρα, μασούλιζε ήσυχη πια.

– Σκότωσα κάποιον που δεν τον γνώριζα, μα που κάτι για πάντα πήρε από μέσα μου.

Ήταν πρωί σαν κάναμε την επίθεση σ' ένα γυμνό λόφο. Τα πολυβόλα δούλευαν κανονικά. Οι οβίδες χαρχάλευαν τον αέρα. Τους κυνηγήσαμε. Ούρλιαζαν καθώς έφευγαν. Α! Τι ανθρωποκυνηγητό ήταν εκείνο! Εδώ και τρεις μήνες... ήμουν πολύ νέος τότε, πολύ νέος... Ένωθα τον πόλεμο σα σπορ!

Πίσω από ένα βράχο είδα ένα φτερό να κουνιέται. Εφθασα στα είκοσι βήματα. Θα τον πιάσω τον φασιανό σκέφτηκα. Πανηγύρι... Πρότεινα το αυτόματο. Μαζεύτηκε σαν σκαντζόχοιρος. Έφερε το χέρι στον κόρφο του. Κάτι τράβηξε γρήγορα και το ζύγωσε στο στόμα.

Ο στρατιώτης μιλούσε γοργά, λαχανιασμένα. Ήθελε να δώσει έκφραση σ' αυτό που τον παιδεύε.

– Θα μου την πετάξει, σκέφθηκα και πάτησα την σκανδάλη, μια, δυο, τρεις... Ο σκαντζόχοιρος άπλωσε τα κανιά του σπαράζοντας. Έκανε κάτι μικρές κινήσεις. Τότε ένα μούδιασμα άπλωσε μέσα μου. Δεν ένοιωθα μίσος, ντροπή, αγάπη, δεν ένιωθα τίποτα γι' αυτόν που κουνιόταν. Πλησίασα πολύ κοντά του να τον δω. Τον γύρισα ανάσκελα. Με κοιτούσε. Δεν μου έκανε αίσθηση. Θέλησα γα του πάρω τον φίλησα. Μου χαμογέλασε, πως κρατούσε κοντά στο στόμα.

Του τράβηξα απότομα το χέρι. Άφησε μια πονεμένη φωνούλα. Του άνοιξα τα δάχτυλα και είδα... Έσκουξα κλαίοντας και τον φίλησα. Μου χαμογέλασε, πως κρατούσε κοντά στο στόμα.

Του τράβηξα απότομα το χέρι. Άφησε μια πονεμένη φωνούλα. Του άνοιξα τα δάχτυλα και είδα... Έσκουξα κλαίοντας και τον φίλησα. Μου χαμογέλασε, πως κρατούσε κοντά στο στόμα.

Του τράβηξα απότομα το χέρι. Άφησε μια πονεμένη φωνούλα. Του άνοιξα τα δάχτυλα και είδα... Έσκουξα κλαίοντας και τον φίλησα. Μου χαμογέλασε, πως κρατούσε κοντά στο στόμα.

Κοίταξα την φωτογραφία. Ήταν μια γυναίκα και δυο παιδιά. Το ένα μικρούλικο, παχουλό, ήταν στην αγκαλιά της. Το άλλο καθάλα σε ποδήλατο με τρεις

ρόδες. Πάνω από τα μαλλιά της γυναίκας έγραφε με μελάνι «RICORDO» κι εκεί ακριβώς είχε ματώσει καθώς τη φιλούσε ο Ιταλός.

Έτρεμε αλαφριά. Ο νέος του έπιασε το χέρι.

– Δεν είναι «αχυρένιος» έλεγε μέσα του, είναι άνθρωπος, εξάιρετος άνθρωπος.

Οι δυο φαντάροι γύρισαν γελώντας. Το τρένο είχε μια βαριά μυρουδιά. Στάθηκε. Οι κοπέλες κοιτάζονταν σε καθρεφτάκι. Ο παππάς έπαιζε τους αντίχειρες. Η γυναίκα κατέβηκε σέρνοντας το μπόγο της.

Στην ανατολή ρόδιζαν δυο συννεφάκι ασα ρόγες κοπέλας που της έφυγε το σεντόνι στον ύπνο της. Τα σπίτια, τα δέντρα, οι ράγες του τρένου, ο ουρανός είχαν ένα δροσερό χρώμα. Κάτι πράσινες γρίλιες άνοιγαν από γυμνά, παχουλά χέρια. Δυο χήνες κακάριζαν, μια λεπτή αύρα κουνούσε τα φύλλα ξυπνώντας τα, ένας βαθύς στεναγμός βγήκε από τα χείλη του νέου.

Στο βαγόνι μπήκαν δυο χωριάτισες μ' ένα καλάθι αυγά κι έναν πετεινό. Κάπου βολεύτηκαν. ο τρένο σφύριξε. Τώρα θα βούλιαζε νικηφόρο στα πρωινά χρώματα.

Άφησε το χέρι του φαντάρου. Πήρε το βαλιτσάκι του από το δίχτυ. Πέταξε ένα άχρωμο «χαίρετε» και ακτέβηκε στη γη κοιτασσίνοντας από μούδιασμα.

Κοίταξε γύρα. Πόσο γαλήνια ήταν όλα! Το τρένο ξεκίνησε πίσω από τις πλάτες του.

Κάθησε στο καφεενείο του σταθμού να πάρει καφέ. Το τρένο είχε χαθεί. Οι πάπιες φλυαρούσαν. Παιδάκια έπαιζαν την τυφλομυγα. Κάποιος μ' ένα σφυρί χτυπούσε χαλασμένο βαγόνι.

Οι σειρήνες της Πολιτείας άρχισαν το σπαραγμό τους. Κάτι κοκαλιάρικα δάχτυλα έσχιζαν τα χρώματα του πρωινού ανελέητα.

Ο Σταθμάρχης με τα σειρήνια και τις πλατιές χειρονομίες του αγκάλιασε τα τσουβάλια του ορύγματος. Ο νέος κούτρουβάλισε μαζί του. Εκεί στο μισοσκόταδο διέκρινε τη γυναικούλα του βαγονιού. Στα γόνατα η πλεχτή τσάντα της. Ο νέος χαμογέλασε ενώ στην πόλη έπεφτε δαμονικά η πρώτη μπόμπα του Χίτλερ...

ΦΡΙΞΟΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

(Πρώτη δημοσίευση περιοδικό «Ηπειρωτικές σελίδες» 1952)

ΠΑΣΧΑΛΙΝΕΣ ΘΥΜΗΣΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ω γλυκύ μου έαρ, γλυκύ-
τατόν μου τέκνον...

Τι ύμνος υπέροχος... Ανη-
χεί στ' αυτιά μας, στη ζωή μας
όλη, από τότε που το πρωτα-
κούσαμε, που το μάθαμε στα
θρανία να το ψέλνουμε.

Την εποχή τούτη που προ-
σμέναμε από μικρά παιδιά τις
Άγιες μέρες του Πάσχα, πάντα
μας κυριεύε μια μελαγχολία,
ακούγοντάς το.

Πλανιόταν γύρω μας, όλες
τις παραμονές, έχοντας σαν
οπτασία στα μάτια την παρά-
σταση, την εικόνα και τον ύμνο
της Μάνας Παναγιάς, γονατι-
στή, στο Εσταυρωμένο τέκνο
της μπροστά, στο όρος Γολγο-
θά, να κλαίει βουβά. Στις ψαλ-
μωδίες της Εκκλησίας, στις
αγρυπνίες, κάθε βράδυ, τα ίδια
θλιβερά τροπάρια... Όλη της
Μεγάλη Εβδομάδα αυτή η
θλίψη, ώπου ναρθεί η Λύτρω-
ση της Ανάστασης στις καρδιές
των ανθρώπων και όλης της
πλάσης θαρείς, της Ανοιξιάτι-
κης.

Λαμπριάτικες παραμονές,
όπου κι αν περνούσες στους
κήπους, στα σοκάκια, στις
αυλές, μοσχοβολούσαν οι αμυ-
γδαλές, μοσχοβολούσαν οι μω-
βιβ ανεμώνες, τα κίτρινα κρι-
νάκια, οι άσπρες μαργαρίτες, οι
ζωγραφιές τ' ουρανού.

Στους αγρούς πασχαλομάν-
σας, ροζ, ηλεκτρική, μικρά κυκλά-
μινα, πασχαλίζουσες κατφέ, σαν
βελούδο, πρασινάδα του Μάη,
μοσχοβολούσε ο αέρας... Ξεχύ-
νονταν τα παιδιά να τα μαζέ-
ψουν αγκαλιές, αγκαλιές για

την ημέρα του Επιταφίου... να
τον στρώσουν με τα κεντίδια
της θείας φύσης.

Μοσχοβολούσαν και τα σπι-
τικά, τα μαγειριά (κουζίνες),
από κείνα τα τσουρέκια, τα θαυ-
μάσια σε άρωμα σημίτια που
ετοιμάζαν οι νοικοκυρές, οι
μάνες του χωριού... Με την
συνταγή της γιαγιά Κίας (Ευδο-
κίας) την πατροπαράδοτη... Μια

Επειτα μ' αυτά τα σημίτια θα

Πάσχα του 1975. Πριν 34 χρόνια ψήνοντας τους οβελίες στα Άνω Ραβένια. Δια-
κρίνονται Γωγώ και Ελένη Γ. Βακάλη, Λίτσα και Δέσποινα Δ. Γκερλέ, Μαρία
Γ. Βακάλη και ο αξέχαστος αιώνιος Κώστας Π. Γκερλές με φόντο το πανέ-
μορφο χωριό μας.

συνταγή, που όπως μου διηγού-
νται οι μεγαλύτεροι (θείοι) την
έφτιαχνε με μαγιά από βρεβύθια,
όπου φούσκωνε διογκωτικά,
μπαίκιν κ.λ.π... Ήθελε προσοχή
και επιτηδεϊότητα... να μην
κρυσταλλώσει η ζύμη και άλλα πολλά.

Μάνες - γιαγιές - γειτόνισ-
σες, η μία με την άλλη, αντη-
χούσε η γειτονιά, καθώς οι
αυλόπορτες ήταν θεάνοιχτες,

να διευκολύνονται στη συνερ-
γασία... στους φούρνους που
λαμπάδιαζαν τα ξύλα, η θράκα
στις γάστρες, να τα ψήσουν, να
τα ροδοψήσουν, παντού νάχουν
το νου τους να τα βγάσουν εις
πέρας, νάνα πετυχημένα και το
Πασχαλινό Τραπέζι νάνα γεμά-
το με ό,τι καλύτερο μπορού-
σαν...

Επειτα μ' αυτά τα σημίτια θα

να οποία έφερναν κι αυτά
συγκίνηση - λύπηση - ανατριχί-
λα για τα Πάθη του Θεανθρώ-
που, τραγούδια, κάτι σαν απο-
λυτικό και μελωδία. Ετοιμάζανε
τα καλύτερα κουδούνια, που θα
συνόδευαν το τραγούδι, που
ηχούσαν - αντιλαλούσαν απ'
άκρη σ' άκρη του χωριού που το
τριγυρνούσαν από τις 8 η ώρα
το πρωί έως τις 4.30. Άκουγες
το: «Σήμερα μαύρος ουρανός,
σήμερα μαύρη μέρα, σήμερα
όλοι θλίβονται και τα βουνά
λυπούνται...». Τραγούδια για
την Παναγιά ή για τους νοικοκυ-
ραίους... Την κομπανία την περι-
μένανε όλοι στα σπίτια τους με
καλωσορίσματα, Χρόνια Πολλά,
Καλή Ανάσταση. Κρατούσαν
καλάθια, όπου οι οικογένειες θα
τους έδιναν αυγά ένα ή δύο,
ξηρούς καρπούς, σκίσματα
(αποξηραμένα αχλάδια στο
φούρνο, γλυκύτατα) αν σωζό-
ταν από το χειμώνα, σουμπέκια
ή ψημένα σύκα, φυλαγμένα όλα
σε καθαρές άσπρες πάνινες
σακούλες... Στο τέλος στην
αυλή του σχολείου, τα μοιραζό-
τανε εξ-ίσου. Διαλυόταν ευχα-
ριστημένα επειδή εξετέλεσαν
ένα πατροπαράδοτο έθιμο...

Έθιμα όμορφα, όπου άλλα-
ζαν τη ρουτίνα, την καθημερινό-
τητα, κρατούσαν την πίστη κι
έδιναν νόημα και αδελφού-
ση...

Χρόνια Πολλά και Καλή Ανά-
σταση...
Παρασκευή Νικολού-Μάρκου
από Άνω Ραβένια....

Υψιστον χρέος

Γεωργίου Θεοδ. Μπούρη

τραπέζι με τα συγγενικά μας
πρόσωπα, που με αγωνία και
πόννο ψυχής μας περιμένουν.
Να φέρουμε, για μια ακόμη
φορά, στα προσκήνιο τα ανεπα-
νάληπτα εκείνα ήθη και έθιμά
μας, σαν μια ύψιστη προσφορά
συμπάθειας και αιώνιας μνήμης
στους ανθρώπους που μας έφε-
ραν στη ζωή. Σ' αυτούς τους
ατσάλινους γίγαντες, τους
μεγαλομάρτυρες του μόχθου
και της αυταπάρνησης, που έζη-
σαν αγκαλιά με τη φτώχεια, τον
πόννο και τη δυστυχία, για να
φέρουν σε αίσιο πέρας τον αδυ-

σώπητο αγώνα της ζωής.

Ομολογώ, πως κάθε φορά
που πλησιάζουν οι συγκεκριμέ-
νες γιορτές, κάτι το ασυνήθι-
στο, το εντελώς διαφορετικό
δημιουργείται στο υποσυνείδη-
τό μου. Ξεσηκώνομαι κυριολε-
κτικά, παρά τα χρόνια που με
βαραίνουν.

Θέλω να ξαναγυρίσω στα
σοκάκια του χωριού. Να περπα-
τήσω στις πρόσχαρες ρούγιες.
Να κρυφομιλήσω με τα πουλιά
και τα δέντρα. Να φτάσω και
μέχρι τ' αλώνια, όπου ο ζευγάς
παππούς μου και ο πατέρας,

εναπόθεταν όλες τις ελπίδες
και τα όνειρά τους. Ένα δάκρυ
καφτό ν' αφήσω στους χορτα-
ρισμένους τάφους των συγχω-
ριανών.

Εμπρός λοιπόν! Όλοι μαζί να
δώσουμε το μεγάλο παρόν, εκεί
που μας το υπαγορεύει το καθή-
κον!... Να παρουσιάσουμε μια
ατμόσφαιρα ξεχωριστή στις
Εκκλησιές και τα παλιά μας στέ-
κια.

Να δημιουργήσουμε το
ευχάριστο περιβάλλον της επο-
χής, που τα χωριά μας έσφυζαν
από ζωή κι όλα γύρω κυλούσαν,
όπως, από καταβολής κόσμου,
τα καθόρισε ο δημιουργός και
τα προσδιόρισε η αγάπη της
Χριστιανοσύνης.

Ο Μάρτιος

Ο Μάρτης είναι ένας
Από τους τρεις μήνες
της Άνοιξης και πρώτος στη
σειρά. Πρόκειται για μήνα
άστατο, όσον αφορά τις και-
ρικές συνθήκες. Λένε πως ο
Μάρτης ήπιε κρυφά το κρασί
των άλλων μηνών και των
δικάζουν συνεχώς λόγω
εφέσεων. Όταν αθώνεται,
γελάει και επικρατεί λιακάδα. Όταν
καταδικάζεται, θυμώνει, κλαίει και
κάνει βροχές και κρύα.

Άλλη παράδοση μας λέει για
τον γάμο του Μάρτη με δυο γυναί-
κες, μία όμορφη και μία άσχημη.
Όταν κοιτάζει την όμορφη χαμογε-
λάει και ο ήλιος λάμπει, ενώ όταν
κοιτάζει την άσχημη νευριάζει και
ρίχνει βροχές και χιόνια.

Μια τρίτη παράδοση μας λέει
πως μια γριά τσομπάνισα, περήφα-
νη κορόιδεψε τον Μάρτη, δεν τον
φοβάται και βγήκε νωρίς στο βουνό
με το κοπάδι της.

Ο Μάρτης τότε θύμωσε, έριξε
βροχές, χιόνια και πολύ κρύο. Η
τσομπάνισα για να φυλαχτεί κρύ-
φτηκε κάτω από το κορδάρι (καζά-
νι) που μάζευε το γάλα, αλλά δεν
γλίτωσε, διότι όλα πάγωσαν, μαζί
και αυτή. Τον μήνα αυτό πολλοί τον
χαρκτηρίζουν πεντάγγωμο, διότι
αλλάζει πέντε φορές, γνώμη την
ημέρα εξ' ου και οι παροιμίες.

«Ξύλα φύλα για τον μάρτη, να
μην κάψει τα παλούκια» ή
«Μάρτης γδάρτης και κακός
παλουκοκαύτης»

Σημείωση επεξήγηση. Παλού-
κια= πάσαλοι φραξίματος ξύλινοι.
Στην αρχαία Ελλάδα τον ονόμα-
ζαν Ελαφρηβολιών.

Ο Μάρτης, πήρε τ' όνομά του
από τον Ρωμύλο, προς τιμήν του
πατέρα του Άρη (Mars λατινικά)
Θεού του πολέμου και γενάρχη των
Ρωμαίων. ην πρώτη Μαρτίου σαν
πολλά μέρη της Ελλάδας τα κορί-
τσια μικρά και μεγάλα φορούν στο
χέρι το Μαρτίτσι. Γίνεται από δύο
φιλέδες κλωστές, μία άσπρη και μία
κόκκινη, στριμμένες μεταξύ τους
και τα φορούν στο χέρι για να μην
τους κάψει ο ήλιος το πρόσωπο και
μαυρίσουν, επειδή ο ήλιος βρίσκε-
ται πιο κοντά στη γη και καίει πολύ.

Το έθιμο αυτό το έχουν και σ'
άλλες χώρες της Ευρώπης με διά-
φορες παραλλαγές φυσικά. Στη
Βουλγαρία για παράδειγμα, την
πρώτη Μαρτίου οι άνθρωποι φο-
ρούν στο χέρι τους ή στο πέτο τους
κόκκινες και άσπρες κλωστούλες
και τις λένε μαρτενίτσες. Η παρά-
δοση τους μιλά για την ύπαρξη μιας
καλής γιαγιάς, της Marte. Στο
χωριό μου το Πάπιγκο, στο τέλος
του μήνα βγάζαμε το Μαρτίτσι και
το κρεμούσαμε στις Αμυγδαλιές ή
τις Τριανταφυλλίες για να το
πάρουν τα χελιδόνια και να φτιά-
ξουν τις φωλιές τους.

Ο Μάρτης είναι κατ' εξοχήν ο

Οι μήνες της Άνοιξης

μήνας που περιέχεται στην νηστεία
της Σαρακοστής εξ ου και η παροι-
μία «Λείπει ο Μάρτης από τη Σαρα-
κοστή»;

Στο χωριό μου την Κυριακή της
Τυρινής κάναμε τον Χάψαρο. Κάποιος
μεγάλος από το σπίτι, έπαιρνε ένα
μεγάλο αυγό, καθари-
σμένο και καλά βρασμένο, μ' ένα
σπάγγο, και αφού καθόμασταν όλοι
γύρω από το τραπέζι, αυτοί μπρο-
στά από όλους μας έχοντας ανοι-
χτό το στόμα προσπαθώντας να
χάψουμε (αρπάξουμε). Ήταν αρκε-
τά δύσκολο διότι όλοι ξεκαρδίζο-
νταν στα γέλια.

Η Καθαρά Δευτέρα πάλι ήταν
μια μέρα ξεχωριστή από τις άλλες.
Επρεπε όλα τα σκεύη να καθαρι-
στούν από τα αρτίσιμα φαγητά και
οι άνθρωποι στη σκέψη και στην
καρδιά. Τα παιδιά χαιρόνταν το
πέταγμα του χαρταετού (σιαμα-
ντούρα-σαίτα) και συναγωνίζονταν
ποιος θα τον πετάξει πιο ψηλά. Ο
Μάρτης έχει την μεγάλη διπλή
γιορτή της 25ης Μαρτίου. Τον
Ευαγγελισμό της Θεοτόκου θρη-
σκευτική γιορτή και Εθνική διότι
τότε κήρυξαν οι πρόγνοί μας την
Επανάσταση για την απελευθέρω-
ση της Ελλάδας μας από τους
Τούρκους. Στοιχ ωριό παλιά που
ήταν πολλά παιδιά και λειτουργού-
σε σχολείο, μετά την Θεία λειτουρ-
γία κάναμε σχολική γιορτή, με τρα-
γούδια, ποιήματα και σκετς (παρα-
στάσεις). Μετά, όλα τα παιδιά βγαί-
ναν στα χωράφια γύρω από το
χωριό, χτυπώντας κουδούνια
μικρά-μεγάλα για να φοβηθούν τα
φύδια και τ' άλλα ερπετά.

Τον Μάρτιο μήνα αρχίζουν να
επιστρέφουν τ' αποδημητικά που-
λιά. Πρώτα έρχεται το κουκάλιο
(το άλογο του Κούκου), μετά τα
χελιδόνια κ.λ.π. Συναγωνίζομασταν
ποιος θα δει πρώτος το κομμάλο
και ποιος χελιδόνι. Πάντως μικροί
μεγάλοι πρόσεχαν να μην ακού-
σουν το κούκο νητοικό, έπρεπε να
βάλουν τουλάχιστον μια μπούκια
ψωμί στο στόμα τους για να μην
τους τσακίσει ο κούκος, φοβόνταν
ότι θα τους συμβεί κάποιο κακό.
Τον μήνα αυτόν εκτείνονταν εντεί-
νονταν και οι γεωργικές εργασίες.
Κλάδευαν τα κλήματα, καθαρίζαν
τα χωράφια για να μαζεύουν αργό-
τερα χόρτο για τα ζώα, έσκαβαν και
κόπριζαν τους κήπους και φύτευαν
πατέτι και κροκάρι και οι ώρες δεν
έφταναν παρ' όλο που η ημέρα
μεγάλωσε πολύ.

Τώρα στη σύγχρονη εποχή, την
τελευταία Κυριακή του Μάρτη
αλλάζουμε την ώρα. Βάζουμε τα
ρολόγια μας μία (1) ώρα μπροστά.
Το κάναμε λέει για οικονομία. Αλή-
θεια-ψέματα δεν ξέρω.

Ξέρω μόνο πως θα μου λείψουν
πολύ εκείνα τα παιδικά χρόνια του
χωριού με τα ωραία έθιμα. Να είστε

καλά.

Ο Απρίλιος

Ο Απρίλιος είναι ο τέταρτος
μήνας του Ρωμαϊκού ημερο-
λογίου ή του Ιουλιανού όπως το
ονομάζουμε σήμερα. Η ονομασία
του προέρχεται από το λατινικό
ρήμα *aperio*, το οποίο σημαίνει
ανοίγω, επειδή τον μήνα αυτόν
ανοίγουν τα πάντα δένδρα, λου-
λούδια ακόμη και ο καιρός. Είναι
μήνας της Άνοιξης που όλα γελούν,
όλα λάμπουν. Είναι όμως καμιά
φορά επιφανειακή γι' αυτό και ο
θυμώσοφος λαός μας λέει: «Να μην
ζηλέψεις τη λαμπρή γυναίκα και
τον Απριλιομάη φοράδα», ή για
κάποιον που στέκεται σκυθρωπός,
λένε «Κατσούφιασε ο Απρίλης».

Στην Αρχαία Ρώμη ο Απρίλης
ήταν αφιερωμένο στη Θεά του
Έρωτα την Αφροδίτη, ενώ στην
Αρχαία Ελλάδα αποκαλείτο Μουνι-
χίων.

Στα χωριά μας, όπως και σ' όλα
τα μέρη της Ελλάδας, τόχουν σε
καλό να λένε ψέματα. Τα λεγόμενα
πρωταπριλιάτικα ψέματα. Το έθιμο
αυτό ήλθε από τη Γαλλία. Όταν ο
Βασιλεύς Λουδοβίκος το 1350 περί-
που καθιέρωσε ως πρώτη του έτους
την πρώτη Απριλίου. Οι φανατικοί
όμως για να πειράξουν τους νεωτε-
ριστές τους έστελναν ψεύτικα
δώρα και γελούσια. Το 1564 ο
Βασιλεύς Κάρολος Θ' επανέφερε
ως πρώτη του έτους τον Ιανουάριο
για να συμβαδίσει με τις υπόλοιπες
Ευρωπαϊκές χώρες. Ο Απρίλης όχι
μόνο στη φύση μα και στον άνθρω-
πο φέρνει μια ευφορία σωματική
και πνευματική. Πολλοί ποιητές
επώνυμοι και ανώνυμοι έγραψαν
στίχους για τον Απρίλη.
«Ο Μάρτης, βάζει τ' Απριλιού τα
λαμπερά φορέματα
και κατεβαίνει απ' τα ψηλά, με των
βουνών τα ρέματα
και όπου είναι κάμπος, φωτοβολά
και λάμπει». (Γ. Βιζυηνός)
ή το άλλο δημοτικό:
«Του Απρίλη η βροχή κάθε
κόμπος και φλουρί»
και η άλλη:
«Αν κάνει ο Απρίλης δυο νερά και
ο Μάης πέντε δέκα
να δεις το κοντοκρίθαρο πώς στρί-
βει τα μουστάκια».

Για μας τους Έλληνες Απρίλης
και Πάσχα πάνε μαζί. Η μεγάλη
γιορτή της Ορθόδοξης, το Χριστι-
ανικό Πάσχα γιορτάζεται την πρώτη
Κυριακή μετά την πρώτη εαρινή
πανσέληνο. Το αστρονομικό αυτό
φαινόμενο τυχαίνει κατά 95% μέσα
στον Απρίλιο. Αυτό αποφάσισαν οι
πατέρες της εκκλησίας μας κατά
την πρώτη οικουμενική σύνοδο κι
αυτό για δύο λόγους πρώτον, για
να διαφοροποιηθεί από το Πάσχα
των Εβραίων, που γιορτάζονταν

ανήμερα της Πανσελήνου και δεύ-
τερον να εναρμονιστεί με το ιστορι-
κό γεγονός της Ανάστασης του
Κυρίου, που συνέβη μετά το Εβραι-
κό Πάσχα.

Το Πάσχα για όλους τους Χρι-
στιανούς είναι κάτι το ιερό, και
γιορτάζεται με απόλυτο σεβασμό
και θεία κατάνυξη. Από την Μεγάλη
Εβδομάδα οι Εκκλησίες γεμίζουν
πιστούς Χριστιανούς και με τις
κατανυκτικές αγρυπνίες τα Θεό-
πνευστα τροπάρια μας φέρνουν
κοντά στα Άγια Πάθη του Θεανθρώ-
που Ιησού να ζήσουμε και μεις
νοερά την ταπείνωση που υπέστη
οικειοθελώς, για να σώσει το
ανθρώπινο γένος από την αμαρτία.

Την Μεγάλη Τρίτη το βράδυ
ψάλλεται το γλυκό τροπάριο της
Κασσιανής και διάφορα ποιήμα-
τα μαζί και το ανωτέρω τροπάριο της
πόρνης.

«Κύριε η εν πολλαίς αμαρταίς
περιπεσούσα γυνή των στην αισθο-
μένη θεότητα μυροφόρου αναλά-
βουσα τάξιν» κλπ.

Οι επιτάφιοι θα στολιστούν την
Μεγάλη Παρασκευή μετά την Απο-
καθήλωση του Κυρίου με κάθε
λογής λουλούδια. Τα πασχαλομάν-
σα ή μανουσάκια, τα κρινάκια, οι
μαργαρίτες, τα ζουμπούλια που
γεμίζουν τις ρεματιές και πολλά
άλλα περιμένουν με χαρά να
δώσουν το δικό τους άρωμα και την
δική τους ομορφιά στον Επιτάφιο.
Θυμάμαι μικρά τότε παιδιά τρέχαμε
και ψάχναμε να φέρουμε τα καλύ-
τερα λουλούδια. Οι μεγάλοι βάζαν
όλη την τεχνική στο στόλισμα. Στ'
άγια πρόσωπα, τα φωτισσέφανα
συνήθως γινότανε με μαργαρίτες.
Με βέργες λιγαριές κάναμε καμά-
ρες γύρω-γύρω κολλημένες με
λουλούδια, όλοι μικροί μεγάλοι
βάζανε την δική τους πινελιά και το
αποτέλεσμα ήταν υπέροχο. Και
μετά η Ανάσταση του Κυρίου. Το
Χριστός Ανέστη θα ακουστεί απ'
άκρη σ' άκρη χαρμόσυνο σ' όλο το
χωριό. Αυτές τις μέρες τα χωριά
σφίζουν από κόσμο. Ντόπιους-Ξε-
νι-τεμένους και τουρίστες.

Ο Απρίλης μας φέρνει και μια
άλλη γιορτή. Αυτή του Άη-Γεωργίου
στις 23 του μήνα. Αν τύχει μέσα
στην Σαρακοστή τότε μεταφέρεται
και γιορτάζεται τη δεύτερη μέρα
του Πάσχα.

Ο Άη Γιώργης και ο Άη Δημή-
τρης είναι τα δύο σύνορα του χρό-
νου όπως λένε οι κτηνοτρόφοι. Από
τον Άη Γιώργη αρχίζει το καλοκαίρι
και ανεβαίνουν οι βλάχοι στα βουνά
ενώ μετά του Άη Δημήτρη κατεβαί-
νουν τα χειμάδια (κάμπους). Επίσης
από τον Άη Γιώργη μέχρι τον Άη
Δημήτρη καθορίζαν το ημερομό-
σθιο του τσομπάνου οι κτηνοτρό-
φοι.

Για όλα τ' ανωτέρα δίκαια ο Άη
Γιώργης κατέχει την τιμητική του
στην καρδιά κάθε Σαρακαταναύου
και θεωρείται προστάτης των.
Δ.Μ.

Πρόκειται για ένα βιβλίο πρωτότυπο, αλλιώς-κο. Η πρωτοτυπία του συνίσταται στο ότι όλα τα κείμενα που περιέχονται, πλην ελαχίστων, είναι χειρόγραφα, γραμμένα «με διάθεση καλλιτεχνική και καλλιτέπεια».

Ευχαριστώ θερμά τον φίλο και συνάδελφο συγγραφέα, τον Νίκο Καραβίδα, για τη θερμή αφιέρωση στην ταπεινότητά μου και για το «ομόσκηνο και ομοτράπεζο».

Πράγματι, κάτω από την ίδια στέγη ζήσαμε για αρκετά χρόνια στο Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς, που στεγαζόταν τότε στο κτίριο του Γεωργίου Σταύρου στα Γιάννινα και

γευτήκαμε φαγητό από το «ίδιο πιάτο», στην τραπεζάρια της Σχολής, όταν ανυπόμονα περιμέναμε τη ζεστή φρασομάδα από τον γλυκύτατο μάγειρά μας, τον αείμνηστο μπάρμπα-Ντάρρα.

Δάσκαλοι αποφοιτήσαμε και στελεχώσαμε μεταπολεμικά τα Δημοτικά Σχολεία της υπαίθρου Ηπειρωτικής χώρας, και όχι μόνο, και προσφέραμε στους μαθητές μας γνώσεις και εθνική αγωγή, μετά τις πληγές του Πολέμου και του εμφυλίου σπαραγμού.

Η λέξη δάσκαλος, αν και δεν αναγράφεται στην προμετωπίδα του βιβλίου, έχει και νόημα και ουσία και βάθος. Ο δάσκαλος Νικόλαος Καραβίδας, με τα προσόντα που διέθετε και την έρευνα που τον διέκρινε (φωνή, σπουδές, αγάπη για την εκκλησία και τη μουσική), αναδείχτηκε σε «καλλικέλαδο» πρωτοψάλτη.

Γιος ιερέα, από το Μακρίνο του Ανατολικού Ζαγορίου, μετά την αποφοίτησή του από το Ιερό Λύκειο Βελλάς δασκάλεψε σε πολλά χωριά των Νομών Γρεβενών, Λάρισας και Ιωαννίνων.

Μετά από τριάντα χρόνια εκπαιδευτικής υπηρεσίας παραιτήθηκε και αφοσιώθηκε ολοκληρωτικά με τη μουσική-μουσικολογία και ιδιαίτερα

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Σ. ΚΑΡΑΒΙΔΑ

Δ/Υάλτου Αγίας Μαρίνας Ιωαννίνων

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΜΑΚΡΙΝΙΩΤΙΣΣΑΣ

ΜΑΚΡΙΝΟ 2008

με τη Βυζαντινή Εκκλησιαστική και παραδοσιακή. Από το 1982 μέχρι σήμερα Πρωτοψάλτης και Χοράρχης του Ιερού Ναού Αγίας Μαρίνης της πόλης μας.

Ως Χοράρχης της χορωδίας του Συλλόγου Ιεροψαλτών Ιωαννίνων παρουσίασε πολλές εκδηλώσεις με εκκλησιαστικούς ύμνους και δημοτικά τραγούδια.

Το βιβλίο για το Μοναστήρι της Παναγίας της Μακρινιώτισσας παρουσιάζει ενδιαφέρον όχι μόνο για την πρωτοτυπία του να χρησιμοποιεί δηλ. χειρόγραφα κείμενα, αλλά και για το άρτιο του περιεχομένου και την προσεγμένη και λεπτομερή αποτύπωση και καταγραφή του ιστορικού μνημείου.

Είναι γνωστό ότι η συγγραφική λειτουργία, η συγγραφική δράση ήταν πάντοτε και συνεχίζει να είναι μια ικανοποίηση μοναχική. Πιστεύουμε ότι αυτή η προσωπική και μοναχική απόλαυση κατέκλυσε το είναι του Νίκου Καραβίδα, τον κυρίως ολοκληρωτικό και κάτω από την αγάπη για την ιδιαίτερη πατρίδα, για τη γενέτειρα, αφοσιώθηκε και μετά από κοπιώδη ερευνητική προσπάθεια και υπομονή μας χάρισε το εξώχως σπουδαίο από πάσης πλευράς πόνημά του.

Ως προς το περιεχόμενο λίγα λόγια για την έκδοση από τον κ. Βασίλειο Σπύρου, Δήμαρχο του Ανατολικού Ζαγορίου, προλογικό σημείωμα από τον κ. Αθανάσιο Παλιούρα, Ομότιμο Καθηγητή Βυζαντινής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ο οποίος γράφει για τον συγγραφέα: «Ο γνωστός ηπειρώτης Ιεροψάλτης και διδάσκαλος της εκκλησιαστικής μουσικής Κύριος Νικόλαος Καραβίδας, «η καλλικέλαδος αηδών», όπως προσφυώς έχει χαρακτηριστεί από ειδικούς και φιλακόλουθους κύκλους, με ο βιβλίο που κρατάει στα χέρια σας, μας αποκαλύπτει και μια άλλη διάσταση των προσωπικών του ενδιαφερόντων και ενασχολήσεων, που σχετίζονται με τη διάσωση, ανάδειξη και προβολή του εκκλησιαστικού μνημειακού μας πλούτου».

Ο Δήμαρχος στα λίγα λόγια του καταλήγει: «Ο Δήμος Ανατολικού Ζαγορίου αποφάσισε τη χρηματοδότηση της έκδοσης του βιβλίου, πιστεύοντας ότι αποτελεί βασικό καθήκον του να ενεργεί προς την κατεύθυνση της διάσωσης, καταγραφής, διάδοσης και προβολής των ιστορικών και πολιτιστικών

στοιχείων της περιοχής». Ασφαλώς, η έκδοση του παρόντος βιβλίου από τον Δήμο του Ανατολικού Ζαγορίου, τον καταξιώνει στη συνείδηση των συνδημοτών του και μακάρι το παράδειγμά του να το ακολουθήσουν και άλλοι Δήμοι.

Του ΝΙΚΟΥ Θ. ΥΦΑΝΤΗ

Είναι αλήθεια, όπως επισημαίνει ο κ. Παλιούρας, ότι ο Νίκος Καραβίδας, ο γλυκύτατος Ιεροψάλτης, μας αποκαλύπτει και μια άλλη πτυχή των ενδιαφερόντων του, εκείνη του συγγραφέα.

Μια σύντομη αναφορά από τον ίδιο στο Νομό Ιωαννίνων και στο Ζαγόρι (Ανατολικό και Δυτικό). Ο συγγραφέας διαπιστώνει να μην ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα η διαίρεση σε Ανατολικό και Δυτικό Ζαγόρι.

Να μου επιτραπεί στο σημείο αυτό μια παρένθεση. Στο Ανατολικό Ζαγόρι ανήκουν και τα χωριά Λεοντίτσα (σήμερα Βρυσοχώρι) και Λιασκοβέτι (σήμερα Λεπτοκαρυά).

Το χωριό της καταγωγής μου λέγεται Λεο(ι)ντίτσα (Κάτω Λενίτσα). Υπάρχει σε πολύ κοντινή απόσταση και Πάνω Λεο(ι)ντίτσα.

Στη Κάτω Λεο(ι)ντίτσα ένας συνοικισμός ονομάζεται Λεσκοβέτι. Τα χωριά αυτά βρίσκονται επάνω στην οροθετική γραμμή Ελλάδος-Αλβανίας και γειτονεύουν με τα χωριά της Δρόπολης και των Φιλιπιάτων. Σήμερα βρίσκονται, δυστυχώς, στην αλβανική επικράτεια. Κατοικούνται αμιγώς από Έλληνες με καθαρή ελληνική γλωσσική ντοπιολαλιά. Ποια σχέση μπορεί να υπάρχει μεταξύ αυτών των χωριών δεν γνωρίζω. Απλά έκανα μια καταγραφή της κοινής τους ονομασίας για τους Ζαγορίσιους μελετητές και ερευνητές.

Να επανέλθουμε, όμως, στην παρουσίαση του βιβλίου.

Στα εισαγωγικά (σελ. 21-50) κάνει μια εκτενή αναλυτική περιγραφή της περιοχής από γεωγραφικής, κοινωνικής και από άλλες απόψεις, δίνοντας έτσι την εικόνα του Ζαγορίου, του Ανατολικού Ζαγορίου αναλυτικότερα και λεπτομερέστερα για το χωριό της καταγωγής του, το Μακρίνο.

Στο κυρίως θέμα (σελ. 51-148) γίνεται η παρουσίαση του ιστορικού Μοναστηριού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Μακρίνο. Χωροταξική τοποθέτηση του Μοναστηριού, περιγραφή του μοναστηριακού

συγκροτήματος, πριν από την πυρπόλησή του από τους Γερμανούς το 1943, πανηγύρια, γλέντια, χοροί, χωριανικές εκδηλώσεις, με κέντρο αναφοράς πάντα το μοναστήρι.

Στη συνέχεια καταχωρούνται οι σημερινές προσπάθειες αναστήλωσης του καθολικού του μοναστηριού και η αποκατάστασή του, καθώς και η αναστήλωση του κτιρίου και των κελιών και η αποκατάστασή τους.

Ακολουθούν δεκατέσσερα φωτοαντίγραφα από σελίδες παλαιούτων, που φυλάσσονται στο χώρο της Ιεράς Μονής.

Επίσης καταχωρούνται διάφοροι πίνακες. Ο ΣΤ΄ Πίνακας περιέχει άρθρο του δασκάλου Γεωργίου Σωτηρίου για τη Μακρίνη. Στη συνέχεια υπάρχουν έγγραφα με τα οποία υπογραμμίζεται το ανήκουστο γεγονός της κλοπής πολλών εικόνων το 2006 και 2007.

Η πρωτότυπη εκδοτική παρουσίαση του μοναστηριού εμπλουτίζεται από θαυμάσιες έγχρωμες φωτογραφίες της κυρίας Μαίρης Κωστή, ιστορικού και συγγραφέως, οι οποίες προσδίδουν ξεχωριστή αξία στο πόνημα του Νίκου Καραβίδα.

Μαζί με τα πολλά συγχαρητήρια που δέχτηκε συνενώνω κι εγώ τα δικά μου και από καρδιάς εύχομαι στο Νίκο Καραβίδα πλούσια πνευματική παραγωγή.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Σ. ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ

ΓΥΝΤ/ΧΟΣ ΔΙΔ/ΛΟΟΣ
Δ/ΥΑΛΤΗΣ

Ιερού Ναού Αγίας Μαρίνης
Ιωάννινα 7-4-09

Προς το Διοικητικό Συμβούλιο
του Περιοδικού «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ
ΜΑΣ»

Ενταύθα

Αξιότιμοι κύριοι

Αισθάνομαι την ανάγκη να σας ευχαριστήσω με το παρόν γράμμα για την τιμή που μου κάνατε, δηλ. να αφιερώσετε μια σελίδα του Περιοδικού μας στο πρόσωπό μου.

Θέλω να πιστεύω, και το πιστεύω βαθιά ότι δεν έκανα τίποτε παραπάνω από το καλώς εννοούμενο καθήκον. Δηλ. Αυτό που πρέπει να κάνει κάθε πολίτης για την ιδιαίτερη πατρίδα του με τον δικό μου τρόπο ή και με πολλούς άλλους. Το έχουν ήδη κάνει άλλοι προ εμού. Πολλά που αναφέρω στο πόνημά μου σε εισαγωγικά, είναι έργο άλλων.

Τελειώνοντας ευχαριστώ θερμά τον ομοτράπεζο και ομόσκηνο Σάββα Θεοδώρου για τον κόπο που έκανε να γράψει τόσα πολλά και κολακευτικά για μένα.

Καλό Πάσχα
Με μεγάλη τιμή και υπόληψη
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Σ. ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ

Πρόταση ζωής προς εκκολλαπόμενους επιστήμονες Το προσωπικό οδοιπορικό του καθηγητή Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Χαράλαμπος Μουτσόπουλος

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Οδοιπορικό για τη γνώση

Στιγμιότυπα από τα μετακατοχικά Γιάννενα ως την Αθήνα του 2000 εκδ. Εστία

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Χαράλαμπος Μ. Μουτσόπουλος είναι καθηγητής της Παθολογικής Φυσιολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών κι ένας από τους κορυφαίους ερευνητές των αυτοάνοσων ρευματικών νοσημάτων παγκοσμίως. Συγχρόνως, όμως, είναι κι ένας παθιασμένος δάσκαλος της Ιατρικής, που μεταδίδει στους φοιτητές του και τους συνεργάτες του το πάθος για την επιστήμη του, τον έρωτά του για την έρευνα και την αφοσίωσή του στον ασθενούντα συνάνθρωπό του, στην υπηρεσία του οποίου θέτει πάντοτε το σύνολο των ψυχοπνευματικών του δυνάμεων. Ακόμη, είναι ένας δημόσιος λειτουργός που τσέρνο το οποίο παρήγαγε από θέσεις ευθύνης, αλλά και ο τολμηρός και κρυσταλλίνος, από διανοητική και ηθική άποψη, δημόσιος λόγος του, τον κατατάσσουν στην «άλλη Ελλάδα», σ' αυτήν που αντιστρατεύεται τη ραθυμία και τη μετριοκρατία, τον συντεχνιασμό και την κομματικοκρατία, και αγωνίζεται για τη δημιουργία των προϋποθέσεων ενός καλύτερου μέλλοντος.

Πριν από δύο χρόνια εξέδωσε το βιβλίο Απόψεις... «Για αυτά που δεν ακούν...» (εκδόσεις Α. Α. Λιβάνη), στο οποίο συγκέντρωσε την αβρογραφία του για τη μεταρρύθμιση της ανώτατης παιδείας και τη βελτίωση της παρεχόμενης στον ελληνικό λαό ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Πρόκειται για συγκεκριμένες προτάσεις, άμεσα υλοποιήσιμες, υπό τη δυσέυρετη ασφαλώς προϋπόθεση να επιδείξει ο πολιτικός κόσμος τόλμη και αποφασιστικότητα για σύγκρουση με κατεστημένα συμφέροντα.

Η αξία του μόχθου

Με το τωρινό του βιβλίο, ο Μουτσόπουλος προσφέρει στους εκκολλαπτόμενους συναδέλφους του ιατρούς, αλλά και σε κάθε νέο επιστήμονα, την αφήγηση του δικού του οδοιπορικού για τη γνώση, με την προσδοκία να τους εμπνεύσει την πίστη στην αξία του μόχθου για την κατάκτησή της, και να τους εμπνεύσει την πίστη στην αξία του

Ο καθηγητής της Παθολογικής Φυσιολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών Χαράλαμπος Μ. Μουτσόπουλος

μόχθου για την κατάκτησή της, και να τους μιήσει στην ομορφιά της επιστημονικής έρευνας και στην ανθρωποκεντρική θεώρηση της Ιατρικής (όπως και κάθε επιστήμης). Πρόκειται για πρόταση ζωής που τη χαρακτηρίζει η ελπίδα και το όνειρο, η αγάπη για την αριστεία στα γράμματα και στην κοινωνική προσφορά, η συνεχής αγωνιστική διάθεση, όχι ο εφησυχασμός και η μοιρολατρία που τείνουν να καταστούν μόνιμα χαρακτηριστικά του ψυχισμού του σημερινού μέσου Έλληνα. Ο φιλόσοφος Κορνήλιος Καστοριάδης υποστήριζε ότι η ζωή από μόνη της στερείται οποιουδήποτε νοήματος, γι' αυτό και είμαστε οι μόνοι αρμόδιοι και συνάμα υπεύθυνοι για τη νοηματοδότησή της, μέσω των έργων μας. Όπως προκύπτει από το περιεχόμενο του βιβλίου, αυτό είναι το μόνιμο μέλημα, η σταθερή σύντροφος αγωνία του Μουτσόπουλου σε όλη την πορεία του βίου του.

Γεννημένος στα Γιάννενα από αστική οικογένεια που διαπνεόταν από αξίες κοινωνικής προσφοράς και πίστη στο αγαθό της παιδείας, έζησε εκεί την παιδική και σχεδόν όλη την εφηβική του ηλικία, προτού μετακομίσει στην Αθήνα, όπου ολοκλήρωσε το τότε εξατάξιο Γυμνάσιο και κατόπιν σπούδασε στην Ιατρική Σχολή, στην οποία άριστευσε. Ακολουθεί η μετακπαίδευσή του στην Αμερική, όπου με πολύ μόχθο, αλλά και ενθουσιασμό για την Ιατρική, υπερνίκησε τις όποιες πρόσκαιρες δυσχέρειες και απογοητεύσεις και κέρδισε γρήγορα την αναγνώριση, δουλεύοντας, μεταξύ άλλων, στα περίφημα Εθνικά Ινστι-

τρεψε στην πατρίδα για να ξεκουραστεί και να απολαύσει δημόσια αξιώματα και κοινωνική καταξίωση, αλλά για να βάλει την Ελλάδα, μέσω του διδακτικού ερευνητικού και κλινικού του έργου, «στον χάρτη των χωρών που θεραπεύουν και προσπαθούν να κατανοήσουν την παθογένεια των ασθενών με αυτοάνοσα ρευματικά νοσήματα».

Φαρμακευτική περίθαλψη

Και κάτι τελευταίο, πλην όμως εξαιρετικά σημαντικό. Το έκτο κεφάλαιο του βιβλίου, στο οποίο ο συγγραφέας περιγράφει την εμπειρία που είχε αρχικά ως πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής της «Λίστας Συνταγογραφούμενων Φαρμάκων» στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ) και κατόπιν ως πρόεδρος του, θα πρέπει να μελετηθεί σοβαρά από όλους όσοι ενδιαφέρονται για την παροχή καλύτερης φαρμακευτικής περίθαλψης στον λαό μας, δηλαδή ιατρούς, αποφασίζε, επιστήμονες εξειδικευμένους στην πολιτική της υγείας, τους πολιτικούς εκείνους εκείνους που επιθυμούν την ανατροπή των κακών κειμένων, προπάντων όμως από κάθε απλό υπεύθυνο πολίτη, που θέλει να ενημερωθεί σωστά και να μάθει να κρίνει δίκαια και, όταν χρειάζεται, και αυστηρά, την ηγεσία του τόπου μας, πολιτική, οικονομική και πνευματική.

Η γραφή του Μουτσόπουλου είναι λιτή και απερίττη και η αφήγηση του έχει παλμό και ζωντάνια. Με δυο λόγια, πρόκειται για εξαιρετικό βιβλίο.

(Από την «Καθημερινή»)

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Συνεχίζοντας την παράδοση πολλών ετών και αποδίδοντας το σεβασμό που αρμόζει προς τους ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ, η Διοικητική Επιτροπή (το Συμβούλιο των Αθηνών), η Εκτελεστική Επιτροπή, η Εφορευτική Επιτροπή του Κληροδοτήματος ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, καθώς και όλοι οι φορείς της Βίτσας (Αδελφότητα, Πολιτιστικός Σύλλογος Πετροχειλίδων, Πνευματικό Κέντρο) σας προσκαλούν στο ετήσιο μνημόσυνο της Μεγάλης Ζαγορίσιας Ευεργέτιδας, Αειμνήστου Αγγελικής Παπάζογλου, που θα γίνει στη Βίτσα στο εξωκλήσι του Αγίου Νικολάου στα Λιβαδάκια το Σάββατο 23 Μαΐου 2009 και ώρα 9.00 π.μ.

Την ίδια ημέρα τιμούμε και όλους τους Βιτσινούς και Ζαγορίσιους ευεργέτες για τη μεγάλη προσφορά σε ιδρύματα της Ηπείρου.

Μετά τη Θεία Λειτουργία και τον Αγιασμό θα ακολουθήσει το καθιερωμένο παραδοσιακό Ζιαφέτι με τοπικά εδέσματα.

Για το Συμβούλιο των Αθηνών

Ο Εισηγητής Σύμβουλος

Δημήτριος Ν. Γιαννιής

ΜΕΡΑΚΛΗΔΕΣ ΧΟΡΕΥΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΔΙΚΟΠΑΤΗΜΑΤΑ

Η ομιλία της Ελένης Δούβλη στην εκδήλωση του Συνδέσμου Ζαγορισίων (22 Μαρτίου 2009)

Για τους χορευτές του Ζαγοριού άντρες και γυναίκες λέω να σας πω. Σαν τους βλέπω μπροστά μου. Περνούν και δε με χαίρετούν. Δε μου κρένουν. Μοναχά χορεύουν. Χορεύουν ασταμάτητα σαν να μου ζητάν να τους ξαναζω-ντανέψω. Θα τους το κάνω το χατίρι.

Στον τόπο μας, στο Ζαγόρι, στις κλειστές, αυστηρές και συντηρητικές κοινωνίες των χωριών μας όταν στήνονταν χοροί ήταν από τις λιγοστές ευκαιρίες που αντάμωναν τα νιάτα. Βαρύ του κυρ-αφέντη το μάτι, βαρύτερο του κοινωνικού κορύφωμα της κοινωνικής ζωής, μουσική, φορεσιά και κίνηση σε μια μοναδική επικοινωνία, συνομιλία σώματος και ψυχής, χορευτού και οργανοπαίχτη κι ανάμεσα τον τραγουδιστή. Και δεν μπορείς να νιώσεις τα συναισθήματα εκείνης της στιγμής αν δε χορέψεις ο ίδιος.

Στο Ζαγόρι τα τραγούδια που χορεύονταν ήταν παραπονιάρικα, της αγάπης, της ξενιτιάς, ήταν μοιρολόγια. Γιατί το μοιρολόι αρχνούσε και σκολνούσε το γλέντι στον τόπο μου. Εκείνος ο κόσμος ήξερε πως ο πόνος κι ο καημός ήταν κυρίαρχος στη ζωή. Οι παλιοί Ζαγορίσιοι χόρευαν και γλεντούσαν τραγουδώντας. Σήμερα, κοντεύουμε να ξεχάσουμε και τα τραγούδια μας.

Ο γυναικείος χορός στο Ζαγόρι ήταν στρωτός, ήσυχος, ήρεμος με μικρά πατήματα, σαν της πέρδικας, περδικοπατήματα. Μελετημένα τα βήματα, στη μύτη του παπουτσιού, όχι ψηλότερα από τρία δάχτυλα από τη γη, σαν ένα κέντημα των ποδιών, χωρίς να προκαλεί. Βιβλικές μορφές οι Ζαγορίσιες, ακουμπισμένες μια ζωή στην υπομονή, με τη θλίψη της Παναγίας στα μάτια. Βαρύς ο ίσκιος του κυρ-αφέντη, ασήκωτη η απουσία του συζύγου. Η Ζαγορία στο χορό ήταν ήρεμη, αινιγματική με σφιγμένα τα χείλη, μελένιο και χαμηλό το βλέμμα.

Νταλιάνα και φεγγαροπρόσωπη τη θέλει το τραγουδι με

του μαντηλιού το μοναδικό κεφαλοδέσιμο, λαμπαδούλα το κορμί μέσα στο βαρύ κεντητό σιγκούνι με τη ντούπια το σταυρό ή το πεντόλιρο κρεμασμένο στο λαιμό.

Ανάλαφρο του κορμιού το λύγισμα, στον τόπο, σουσταρίσματα, σαν της ψυχής το πάνω κάτω, ανάλαφρο του φουστανιού το θρόισμα και της κεντημένης ποδιάς η κλάρα. Αληθινή οπτασία! Λίγα μέτρα όλος κι όλος ο χορός της. Κι άρχιζε απ' τα σιγανά, που έδιναν την ευκαιρία σιώντας και λυγώνοντας και χαμηλοκοιτώντας με το δεξι χέρι γροθιά στη μέση να δείξουν όλη τη χάρη και τη λεβεντιά τους, με την παραπονιάρικα Αλεξάντρα και τη βεργολυγερή Βιργινάδα.

«Τι στέκεις μαραμένη
Αλεξάντρα μ'

Τι στέκεις κλιάμενη».

Κι ακολουθούσαν τα βαριά, η Μπουλονάσινα, η Βασιλαρχόντισσα, το Πάπιγκο.

Ο αντρίκιος χορός αντίθετα άρχιζε απ' τα βαριά το Μπεράτι, τη Φράσια και τέλειωνε στα γρήγορα, στον Κοφτό, στο Παππά τα παραθύρια.

Όσο βαρύτερο χορό έπαιρνε ένας, τόσο χορευταράς θα πει πως ήταν. Και σαν αρχνούσε το χορό, με τη στάση του, με την έκφραση του προσώπου του, με το πρώτο κούνημα του κορμιού και του ποδιού το λύγισμα, έδειχνε αν ήταν μερακλής. Τότε, όλες οι μπαζαρκάνες έριχναν τα μάτια τους να δουν το παληκάρι, γιατί ήταν μεγάλο προτέρημα για έναν νιο να είναι χορευταράς και μερακλής.

Όμως τα μεγάλα γλέντια μας τότε γίνονταν σ' εκείνα τα αξέχαστα πανηγύρια μας, τα τριήμερα, στα γραμμένα μεσοχώρια κάτω απ' τον αιωνόβιο πλάτανο.

Εκεί που παίζαν τα βιολιά και τα κορμάκια τρέμαν. Τότε που ο έρωτας ήταν ντροπιάρης. Οι στροφές, το γύρισμα του χορού, βοηθούσαν τα μάτι ν' ανταμωθούν, βουβά μαζί και φλύα-ρα. Και μοναχά τ' αστέρια ήξε-ραν αλλά δε μαρτυρούσαν.

Εκεί ο πόνος, ο καημός, ο σεβντάς που ξεσπάει σε χορό.

Εκεί ο μερακλής που μετράει τον τόπο με την παλάμη. Στον τόπο τα βιολιά. Κι άλλος, με το κρασοπότηρο γεμάτο στο κεφάλι, να προσπαθεί να ισορροπήσει χορεύοντας της καρδιάς τα ντέρτια. Κι άλλος, να χορεύει την ξακουστή Παπαδιά στα ποτήρια, με τόση τέχνη και επιδεξιότητα. Κι άλλος να φέρνει το χέρι πότε στην τσάκιση του παντελονιού και πότε στην καρδιά. Τέλεια αρμονία. Κι άλλοι μερακλωμένοι αγκαλιάζουν και φιλούν τους οργανοπαίχτες, κολλούν στη μπάλα ή στα κλειδιά του κλαρίνου τα λεφτά, γίνονται ταρέλια και δεν λεν να βγουν απ' το χορό. Κι όταν το κέφι κορυφώνεται, μισόγυμνος και ξυπόλητος ο καλατζής με το τιψί, στριφογυρίζοντας εύθυμα, «γανώνει τ' αγγειά». Κι αν τύχει καλός χορευτής, «ορθά» τα βιολιά ανασταίνουν και νεκρούς. Κεντούν τα καλογιαλισμένα παπούτσια του χορευτή τις πλάκες, κεντούν κι αυτοί, κι ούτε που λογαριάζουν τότε τους παράδες.

Κι αν είσαι μ'σόκαιρος και μερακλής από τα νιάτα, όμως αδύναμος, παρακαλός το Θεό να σε π'ρει στογλέντι, στο μεσοχώρι, αν σ' αγαπάει.

Κι αν είσαι κόρη ανύπαντρη, πυκνώνεις τα τσακίσματα του ποδιού και του κορμιού το λύγισμα, ικεσία και κάλεσμα και γίνονται όλα ένα σ' αυτιά σου και βιολιά και περδικοπατήματα και ροδίζουν τα μάγουλα και ιδρώνουν τα χέρια... Ποια γλώσσα είναι πιο φλύαρη απ' του κορμιού τη γλώσσα!...

Κι αν έχεις άντρα στην ξενιτιά τρέμεις σύγκορμη καθώς συμπάσχοντας και τα βιολιά τραγδούν.

«Δε σου πρέπουν τα συγκούνια Γιώ, μουρ Γιώργινα

Τα συγκούνια θέλουν Γιώργου, κακάς χαλάσματα».

Κι άλλες φορές, η πεθερά έχει κομποδεμένη στο φύλλο του μαντηλιού τη λίρα τη χρυσή, να ρίξει στα βιολιά για το χορό της νύφης, της μοναχής.

Λένε, πως εκεί στα 1900 μια Πανωσουδενιώτισσα η Άννα χόρευε τόσο όμορφα, καθώς

λίκνιζε το κορμί της σαν νεράιδα που το πεντόλιρο πούχε κρεμασμένο ατο λαιμό της τσακίστηκε στη μέση. Κι είπαν όλοι τότε «Από χούι, από το μάτι το κακό». Ξημερώνει... Ο ήλιος σκάζει στο φρύδι του βουνού. Το κλαρίνο βογγάει, κεντάει το βιολί, παραμιλάει το ντέφι. Είναι η ώρα για τα «χαβάδια», τα αυτοσχέδια στιχοπλάκια που λέγονταν όταν χάραζε η μέρα. Λες και καρτερούσαν το φως της να γλεντήσουν μαζί του, εκεί στη δύση του γλεντιού. Τότε που γονατιστοί ικετεύουν:

«Τώρα στα ξεχωρίσματα,
έλα να φιληθούμε».

Οι μερακλήδες γυρίζουν ανάποδα τις τσέπες των παντελονιών, τις αδειάζουν. Βαλάντωμένος ο νιος προστάζει το γύφτο να σπάσει το κλαρίνο. Κι ύστερα με το κορμάτι του κλαρίνου σ' αυτί, με τα πουκάμισα κρεμασμένα στου πλάτανου τα κλαριά, με κορμί που λάμπει απ' τον ιδρώτα σηκώνοντας τα χέρια στον ουρανό, σε πλήρη έκσταση αλλά και σ' απόλυτη ευτυχία παρακαλεί...

«Κόψιμο Θεμ', κόψιμο!...».

Φουρτουνιασμένη η καρδιά, έρχονταν και τα δάκρυα. Δάκρυα λυτρωτικά, γιατί ο χορός είναι λύτρωση.

Κι ύστερα, αγκαλιασμένοι όλοι στο θρηνητικό μοιρολόι, για κείνους που έφυγαν και λείπουν. Ν' ακούσουν και να ευχαριστηθούν. Να δουν πως δεν τους λησμόνησαν στον απάνω κόσμο. Γιατί καταλαβαίνουν οι ψυχές.

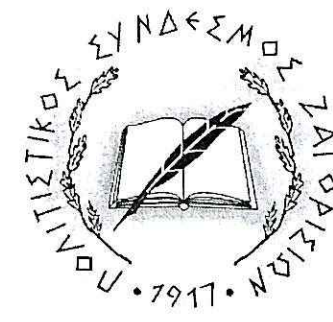
«Σήκω Μαργιόλα από τη γη
κι από το μαύρο χώμα».

Ανεπανάληπτες στιγμές, μοναδικές. Ζωντανό και πεθαιμένο ένα, κι ας μην τους θωρούσαν οι τσιρώνες.

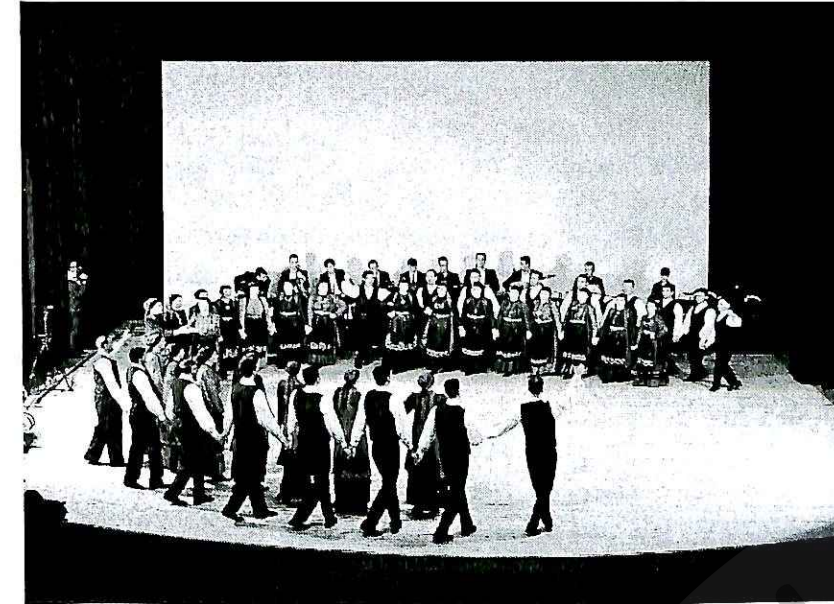
Έτσι χόρευαν στο Ζαγόρι.

Στο Ζαγόρι που ο ήλιος δεν πρέπει ποτέ να βασιλέψει, το φεγγάρι ποτέ δεν πρέπει να δακρύσει και τ' αστέρια ποτέ δεν πρέπει να σταματήσουν να χορεύουν χειροπιασμένα Γενοβέφες και Βιργινάδες και Παπαδιές και Φράσεις.

Όμως τα βιολιά κουρτίζουν. Οι χορευτές στέκονται στο ζυγό και σεις καρτεράτε. Με εγώ σας χασομεράω κακή μ' καταρρούη.

Μεγάλη περιέργεια είχα πηγαίνοντας στο Πνευματικό Κέντρο στις 22 Μαρτίου 2009 το βράδυ για να παρακολουθήσω την ετήσια εκδήλωση του Συνδέσμου Ζαγορισίων. Περιέργεια διότι ο τίλος του καλαίσθητου προγράμματος: «Πατήματα γης και ουρανού» δεν με προείδεζε για κάτι συγκεκριμένο. Ετσι έκπληξη και η ικανοποίηση στο τέλος ήταν συναισθηματικά δυνατά. Η παράσταση ξεκίνησε με ένα σύντομο αλλά κατατοπι-

στικό προλόγισμα από τον κ. Γ. Παπαλεοντίου μέλος του Δ.Σ. Στη συνέχεια ο πρόεδρος Πολύβιος Καρράς χαιρέτησε ευχαριστώντας τους χορηγούς μνημονεύοντάς τους. Αναφέρθηκε εν συντομία στη δραστηριότητα του συνδέσμου εξαιρώντας φυσικά όσους με αγάπη και προθυμία δούλεψαν για την παράσταση που συγκέντρωσε και φέτος, όπως άλλωστε κάθε χρόνο, πλήθος κόσμου, Ζαγορίσιους και μη. Σκηνοθετικά όλα ήταν άψογα.

Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΑΣ

Στη σκηνή, εκτός από τους εξαιρετικούς μουσικούς που αποτελούσαν την βμελή ορχήστρα, υπήρχαν τρεις στατικές θέσεις που ανήκαν αντίστοιχα στις δύο αφηγήτριες κκ. Ελένη Δούβλη και Νίκη Ζούκη καθώς και στον επίσης αφηγητή κ. Πολύβιο Καρρά. Με τα συγκινητικά τους κείμενα δοσμένα με παραστατική αφηγηματικότητα στο τοπικό μας ιδίωμα προσέδωσαν το στίγμα αυτού που στα χωριά μας σημαίνει γλέντι, έκσταση, αισθαντικότητα μέσα από την έκφραση του χορού. Παράλληλα στο βάθος της σκηνής, ως επισφράγισμα των αφηγούμενων, σε μεγάλη οθόνη, προβάλλονταν φωτογραφίες από γλέντια σε Ζαγορίσιες πόρτες και αυλές και πρόσωπα που, εναλλάξ, αφηγού-

Μακεδονίας της Παραμυθιάς και της Χίου ντυμένο με τις αντίστοιχες φορεσιές σαρακασιάνικες, χιώτικες και μακεδονίτικες. Με αυτό τον ρόπο δεν υπήρχε μονοτονία επί σκηνής αφού οι σκοποί άλλωστε της παράστασης, ότι η έκφραση του χορευτή παντού και πάντα, από τον Ζορμπά του Καζαντζάκη μέχρι σήμερα, είναι έκσταση ψυχής και η χορευτική δίνη ιερή. Επίκεντρο βέβαια στην απόδοση των σκοπών και των τραγουδιών ήταν οι φωνές των ταλαντούχων Παναγιώτη Λάλεζα και Γιάννη Παπακώστα υπό τον παραπονιάρικο ήχο του κλαρίνου του δεξιότεχνη Νίκου Φιλιππίδη και Βασίλη Παπαγεωργίου. Είναι περιττό να αναφερθώ εδώ στην τέλεια, καθομολογούμενης, εμφάνιση, την ομορφιά και τη χάρη των χορευτών μας, που μέσα στις περίτεχνες αυθεντικές και βαρύτιμες στολές χόρεψαν λεβέντικα, και «κατά το πρέπον», τόσο το Φεζοδεβέναγα, τη «Μπαζαρκάνα», το «Πάπιγκο» όσο και τη «Μπαϊτούσκα» τους χιώτικους μπάλλους και καθώς και άλλα παραδοσιακά χορευτικά τραγούδια εύστοχα επιλεγμένα είτε για τον βαρύ δωρικό είτε για τον γρήγορο ελαφρύ και παιχνιδιάρικο ρυθμό τους. Θα σημειώσω όμως εδώ ότι η ποικιλία των ενδυμασιών και οι διαφορετικές χορευτικές εμφανίσεις

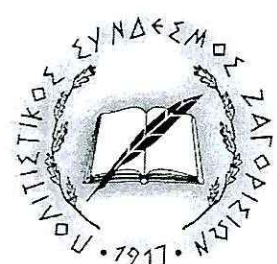
των χορευτών μας θα ήταν ανύπαρκτης όρα και το πρόγραμμα της εκδήλωσης μονότονο και περιορισμένο αν ο Σύνδεσμος δεν κατέβαλλε χρηματικά ποσά για την εξασφάλιση των δαπανών για την αγορά φορεσιών που όλοι γνωρίζουμε πόσο στοιχίζουν ή την προσπάθεια για αναζήτηση χορηγών γι αυτό το σκοπό. Επομένως η ανάγκη χρηματικής ενίσχυσης του Συνδέσμου για την εξασφάλιση των τοπικών ενδυμασιών είναι υπαρκτή. Χαίρουν λοιπόν μεγάλου επάιου τόσο ο Σύνδεσμος για τις αιματη-

ρές δαπάνες που καταβάλλει για την αγορά στολών όσο και η προσπάθεια καθώς και οι οικονομικές δαπάνες των γονιών των παιδιών των χορευτικών τμημάτων που, προκειμένου η εικόνα του Συνδέσμου στο θέμα της εμφάνισης, από ενδυματολογικής άποψης, να είναι άψογη, δεν σιγικουνεύτηκαν να ράψουν να επιδιορθώσουν να νοικιάσουν ακόμα και με επιμονή να αναζητήσουν τα παλιά μοναδικά και δυσεύρετα, της Ζαγορίας φορεσιές, σιγκούνια. Το σατιρικό δρώμενο προς το τέλος της παράστασης με τίτλο, «χορευτικές διαστροφές» ήρθε για να αλαφρύνει ευχάριστα τη διάθεση του κοινού, που γέλασε από καρδιάς με τους διαλόγους που αποδόθηκαν με ζωντάνια και γλαφυρή έκφραση, στο γλωσσικό μας ιδίωμα, τόσο από την αμίμητη και εξαιρετικά πνευματώδη συμπατριώτισσα Άννα Βαρτζώκα όσο και από το νεαρό, υποψήφιο ηθοποιό, Τιμόθεο Θάνο. Ο Σύνδεσμος και οι συντελεστές των εκδηλώσεων έχουν βάσει ψηλά τον πήχυ των ετήσιων παραστάσεων και κάθε φορά εκπληροσώμεθα όλο και πιο ευχάριστα από το αποτέλεσμα. Αναρωτιόμαστε όμως του χρόνου ποιο θα είναι το θέμα που θα ήταν δυνατό να συναγωνιστεί το φετινό. Θα δούμε βεβαίως τότε... Τελειώνω με μια δήλωση ενός κρι-

τικού της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, που διάβασα τελευταία, σχετική προς το θέμα της παράστασης. «Πάντα μαθαίνω από το χορό. Πάντα. Εγώ μπαίνω στον πειρασμό να την παραφράσω «Πάντα μαθαίνω από τη ζωή. Πάντα. Γιατί ο χορός είναι ζωή κι η ζωή ένας ατέλειωτος χορός. Και ας μου επιτραπεί, λόγω προσωπικού βιώματος, η άποψη αυτή να είναι συνειδητοποιημένη».

Σας ευχαριστώ πολύ για τη φιλοξενία

Κατερίνα Ζαρίδη

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1917

Χρηστοβασιλή 8 Τ.Κ. 45333 Ιωάννινα
ΤΗΛ. 26510-32974, 21443, ΦΑΞ: 26510-31143
e-mail: info@czagori.gr
www.czagori.gr

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου μετά την επιτυχημένη παράσταση «ΠΑΤΗΜΑΤΑ ...γης και ουρανού» που πραγματοποιήθηκε στις 22 Μαρτίου 2009, έχει την υποχρέωση αλλά και την ικανοποίηση να απευθύνει ένα **μεγάλο ευχαριστώ** στους ακόλουθους:

• Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου
• Βέχρω Α.Ε., Βιομηχανία Χρωμάτων

• Γκίτσα Ντίνο Μεζεδοπωλείο «Το Λυχνάρι», από τους Ασπραγέλους

• Ζαρκάδα Ελευθέριο, Τουριστικές Επιχειρήσεις, από το Μονοδένδρι

• Κυπριανό Κώστα, Τεχνική-Κατασκευαστική Εταιρεία, από τα Γιάννενα

• Λαδιά Άκη, Ταβέρνα «Η Πίτα της Κικίτσας», από το Μονοδένδρι

• Μακρή Μενέλαο, Οπτικά, από τα Γιάννενα

• Μάστακα, Ασφάλειες, από τα Γιάννενα

• Παπαχρήστου, Άνθη Φυτά, από τα Γιάννενα

• Τσουμάνη Αθανάσιο, Ταβέρνα «Το Σωποτσέλι», από το Δίλοφο

• Χρωμοεπιλογή που με τη **χορηγία** τους βοήθησαν τα μέγιστα στην πραγμάτωση της εκδήλωσης.

Επίσης ευχαριστεί:

• Τη Νίκη Ζούκη

• Το Γιάννη Τριφύλλη

• Την Άννα Βαρζώκα-Ντιναλέξη

• Την Ελένη Σκούρτη

• η Λαμπριάδαιο Οικοκυρική Σχολή

• Τη Ριζάρειο Χειροτεχνική Σχολή

• Το Φιλοπρόοδο Όμιλο Παραμυθιάς

• Τον Πολιτιστικό Σύλλογο «Η Λούτσα»

• Τον Τιμόθεο Θάνο,

• Το Χρήστο Γκλίβα,

• Τη Δήμητρα Καλέσιου

• Το Βαγγέλη Βροντό

• Το Λάμπρο Καραφέρη

• Τη Φρύνη-Ραμόνα Πετρινού

• Τον Αθανάσιο Βασδέκη

• Το Χριστόδουλο Στουκίδη

• Το Χριστόφορο Ποάλα

• Τον Κώστα Καρβούνη

• Την Τούλα Ποάλα

• Τη Βιβή Φωτοπούλου

• Όλους του χορευτές και χορεύτριες μας

και πολλές Ζαγορίσιες που έβγαλαν απ' τα σεντούκια τους τα παμπάλαια σεγκούνια τους και μας τα προσέφεραν για την παράσταση.

Το Δ.Σ.

Το «Πάπιγκο» στο θέατρο

Την Τετάρτη 18 Μαρτίου σχεδόν σύσσωμο το Πάπιγκο προήλθε στο θέατρο «Άλφα» για να παρακολουθήσει την παράσταση –για την οποία έγινε λόγος σε προηγούμενο τεύχος– «Το Θαύμα της Άννυ Σάλιβαν».

Ήταν κάτι το συγκινητικό: Οι Παπιγκιώτες ήρθαν από τα Γιάννενα, από το Πάπιγκο αλλά και πολλοί απ' αυτούς που μένουν στην Αθήνα για να παρακολουθήσουν μία όντως καταπληκτική παράσταση αλλά κυρίως για να «δουν» και να χειροκροτήσουν το δικό τους άνθρωπο, το συγχωριανό τους, το μεγάλο φιλόσοφο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλο που παρουσιάζεται στο έργο σαν καθηγητής της Άννυ Σάλιβαν, όπως εξάλλου και στην πραγματικότητα.

Εμπνευστής της ιδέας ήταν ο αείμνηστος πρόεδρος του εξωραϊστικού συλλόγου Παπίγκου Κάκης Στουκίδης καθώς και η δραστήρια γραμματέας Τασούλα Τσουμάνη.

Ο σύλλογος αποδήμων Παπίγκου ήταν παρών καθώς και πολλοί Παπιγκιώτες μέλη του.

Η παράσταση ενθουσίασε τους πάντες και το χειροκρότημα ήταν θερμό. Στο τέλος στους δύο βασικούς συντελεστές στην κυρία Τρικαλιώτη και στον κύριο Χατζηκουτσέλη προσφέρθηκαν από τον κ. Στουκίδη, τον κ. Δόση και τον κ. Παπαϊωάννου βιβλία σχετικά με τον Μιχαήλ Αναγνωστόπουλο (τον υποδύεται ο Π. Χατζηκουτσέλης).

Στη συνέχεια ο σύλλογος αποδήμων παρέθεσε δείπνο σε ταβέρνα της περιοχής. Η βραδιά κύλησε πολύ ευχάριστα και ο κ. Δόσης πρόεδρος του συλλόγου αποδήμων Παπιγκιωτών στο χαιρετισμό του τόνισε πως η εκδήλωση αυτή πρέπει να γίνει το έναυσμα για άλλες παρόμοιες.

Αξίζουν συγχαρητήρια τόσο στον Κάκη Στουκίδη και στην Τασούλα Τσουμάνη για την ιδέα και τη διοργάνωση της εκδήλωσης όσο και στον Πρόεδρο της Κοινότητας Παπίγκου και στο κοινοτικό συμβούλιο που ανέλαβαν τα έξοδα μετάβασης και διαμονής των Παπιγκιωτών σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας.

Ελένη Σκούρτη

γιστές, βιβλία σχετικά με την αστρονομία και γίνονται και θεωρητικά μαθήματα αστρονομίας.

Κάθε χρόνο τους καλοκαιρινούς μήνες λειτουργεί κανονικά, υπό την εποπτεία του κ. Ματσόπουλου ως σχολείο με ομάδες 20-30 ατόμων γίνεται θεωρητική ανάπτυξη και κατόπιν μεταβαίνουν στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους στη θέση Άγιος Γεώργιος Φραγκάδων (προς το γήπεδο) όπου υπάρχουν 2 θόλοι διαμετρήματος 3,5 μ. στους οποίους είναι εγκατεστημένα τα 2 τηλεσκόπια και γίνεται πρακτική εφαρμογή και μελέτη των ουρανίων φαινομένων.

Αξίζει ο δημόσιος έπαινος στον καταξιωμένο Ζαγορίσιο Φραγκαδιώτη επιστήμονα κ. Νικόλαο Μουτσόπουλο για την πρωτοβουλία του αυτή ν' αναδείξει τη γενέτειρά του τους Φραγκάδες κέντρο επιστημονικών ερευνών στην αστρονομία δημιουργώντας παράλληλα μια ξεχωριστή κίνηση για την περιοχή γενικότερα του Ζαγορίου.

Το «Ζαγόρι μας»

Τα Γιάννινα να τιμήσουν τον Μιχ. Αναγνωστόπουλο!

Στην ιστορική της διαδρομή η Ήπειρος έχει να επιδείξει πολλά παραδείγματα ευποιίας. Αν και ζούσαν στα πέρατα του κόσμου, η σκέψη των απόδημων Ηπειρωτών ήταν στραμμένη στους τόπους της καταγωγής τους και η μέριμνά τους ήταν να κτιστούν λαμπρά κτίρια και να ιδρυθούν Σχολεία, Ορφανοτροφεία και άλλες κοινωνικές υποδομές.

Οι ευεργέτες των οποίων η προσφορά εκφράστηκε με την ανέγερση κτιρίων, είχαν την τύχη να μνημονεύονται και να τιμώνται μέσω των δημιουργημάτων τους. Όσοι όμως δεν είχαν αυτή τη μορφή προσφοράς, αλλά πρόφεραν για την ανάπτυξη της παιδείας ή τη στήριξη των αναξιοπαθούντων κινδυνεύουν να χαθούν στην λήθη της ιστορίας.

Μια τέτοια είναι η περίπτωση του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου, ενός σημαντικότερου Ηπειρώτη που δόξασε τον Ελληνισμό και βοήθησε τον τόπο μας. Ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος, γεννημένος στο Πάπιγκο το 1837, με την επιμονή και την εργατικότητα του φρόντισε στη φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και αναγορεύτηκε Διδάκτωρ της Φιλοσοφίας το 1861. Το ανήσυχο πνεύμα του τον οδήγησε στην Αμερική στα 1867 και σύντομα ανέλαβε τη Διεύθυνση της Σχολής Τυφλών της Βοστώνης Perkins, που σήμερα αποτελεί διεθνές σημείο αναφοράς για έρευνες και μελέτες για την υποβοήθηση των ατόμων που έχουν προβλήματα όρασης. (Perkins School for the Blind. (<http://www.perkins.org/>)).

Με άοκνες προσπάθειες και αλτρουισμό ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος μεγάλωσε τη Σχολή Τυφλών, βελτίωσε την γραφή Braille, δημιούργησε εκδοτικό οίκο εκτύπωσης βιβλίων για τυφλούς, παρήγαγε σειρά μηχανών και συσκευών για την υποβοήθηση τόσο

Ο μεγάλος Ηπειρώτης ευεργέτης Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος με την Έλεν Κέλλερ που από τυφλή και κωφάλαλη μαθήτρια εξελίχθηκε σε διάσημη συγγραφέα...

των τυφλών όσο και των κωφάλαλων και εισήγαγε καινοτόμους μεθόδους εκπαίδευσής τους. Απότοκο των προσπαθειών του ήταν η εξέλιξη της τυφλής και κωφάλαλης μαθήτριάς Έλεν Κέλλερ που αναγορεύτηκε διδάκτωρ της φιλοσοφίας, έγινε διάσημη συγγραφέας, και αποτελεί παγκόσμιο σύμβολο για τις δυνατότητες των ατόμων με λειτουργικές αναπηρίες να ζήσουν ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας.

Ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος δεν ξέχασε τη γενέτειρά του. Εστείλε χρήματα για να χτιστούν Σχολεία στο Πάπιγκο και την Κόνιτσα, και δώρισε στο Κληροδότημα που δημιούργησε, μεταξύ των άλλων, ένα μεγάλο οικόπεδο στα Γιάννινα.

Το οικόπεδο αυτό παραχωρήθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο στα Αγαθοεργά της Μητρόπολης Ιωαννίνων και εν συνεχεία διατέθηκε για την ανέγερση το 1952 του σημερινού 15ου Δημοτικού Σχολείου και αργότερα, το 1984, του 5ου Δημοτικού Σχολείου (Βαλάνειος Σχολή) καθώς και για τη διάνοιξη των οδών «Γυναικών Πίνδου» και «Ευλογίου Κουρίλα».

Το έργο και η πανανθρώπινη συμβολή του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου έχει αναγνωριστεί διεθνώς. Η Σχολή Perkins όπως και η παγκόσμια κοινότητα των τυφλών, εκατό και πλέον χρόνια αμετά το θάνατό του (1906), τιμά τη μνήμη του.

Δυστυχώς δεν συμβαίνει το ίδιο με την «Πόλη των Ευεργετών», τα Γιάννενα. Ενώ δίνονται σε οδούς της πόλης μας ονόματα ατόμων που είχαν ελάχιστη έως ανύπαρκτη προσφορά σε αυτή, δεν έχει γίνει κάτι ανάλογο στη μνήμη και την προσφορά του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου.

Είναι επιτέλους καιρός ο Δήμος Ιωαννίνων να δώσει, σε κεντρική οδό των Ιωαννίνων, το όνομα του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου. Ανάλογα πρέπει να κινηθεί και η Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης και να ονομάσει ένα Σχολείο της πόλης μας με το όνομά του.

Θα είναι μια ελάχιστη πράξη ηθικής δικαιοσύνης και αναγνώρισης αυτού του μεγάλου Έλληνα και Ηπειρώτη Ευεργέτη.

Ο Δρ. Γεώργιος Ζάχος είναι Διευθυντής της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων - www.gzachos.gr

Του Δρ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΑΧΟΥ*

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

με αστρονομική παρατήρηση μέσα από τηλεσκόπια του Αστεροσκοπείου Ζαγορίου, που θα στηθούν έξω από το συνεδριακό κέντρο της Πανεπιστημίου Ζαγορίου της ίδιας ημέρας στις 8 η ώρα το βράδυ.

Για την ιστορία το Αστεροσκοπείο Ζαγορίου εγκαταστάθηκε στο δημοτικό διαμέρισμα Φραγκάδων ύστερα από απόφαση του Δημ. Συμβουλίου Δήμου Τύμφης, ο οποίος παραχώρησε στην ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ με την επωνυμία ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ την αίθουσα του Δημ. Σχολείου η οποία και διαμορφώθηκε καταλλήλως για τις ανάγκες της νέας χρήσης του κτιρίου σε Πλανητάριο. Έτσι με την αμέριστη συνδρομή και επιμέλεια του Φραγκαδιώτη επιστήμονα αστρονόμου Νικολάου Ματσόπουλου η λειτουργία του Αστεροσκοπείου οργανώθηκε σε σωστές βάσεις, εμπλουτίστηκε με το απαραίτητο υλικό προβολείς DVD, ηλεκτρονικούς υπολο-

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΤΟΣ
ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ
2009

Δραστηριότητες Αδελφότητας Βίτσας Ζαγορίου

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι της Βίτσας,

Με δεδομένη την ανταπόκριση του κόσμου αλλά και τα θερμά σας σχόλια, λάβαμε την πρωτοβουλία να οργανώσουμε μια σειρά από δράσεις στη Βίτσα μας. Στη συνέχεια παρουσιάζουμε εν συντομία κάθε μία από αυτές:

– **Μνημόσυνο στον Αϊ Νικόλα (Λειβαδάκια) της Αγγελικής Παπάζογλου.**

Το πρωί του Σαββάτου της 23ης Μαΐου το κληροδότημα θα πραγματοποιηθεί στο μοναδικό εξωκλήσι στα Λειβαδάκια, το καθιερωμένο μνημόσυνο, στη

μνήμη της ευεργέτιδος του χωριού μας κυρ Αλέξεντας.

– **Ζαφέτι στον Προφήτη Ηλία.**

Προσκαλείστε όλοι για ένα ημερήσιο ζαφέτι στο Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία το Σάββατο 18 Ιουλίου.

– **Εκκλησιασμός και ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Άνω Βίτσας.**

Το πρωινό του Σαββάτου 8 Αυγούστου σας περιμένουμε στον Άγιο Νικόλαο Βίτσας για τον εκκλησιασμό και ανάδειξη της σημασίας της εκκλησίας.

– **Εκδήλωση Κληροδοτήματος Παπάζογλου για τους Υπο-**

τρόφους.

Το Κληροδότημα θα πραγματοποιήσει την καθιερωμένη εκδήλωση για τους υποτρόφους την Κυριακή 9 Αυγούστου το απόγευμα.

– **Περιδιαβαίνοντας στο Ζαγόρι της πέτρας και των χρωμάτων.**

Το διήμερο 11 και 12 Αυγούστου, θα πραγματοποιηθεί έκθεση φωτογραφίας στο Νέο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Βίτσας.

– **Περιήγηση στα εξωκλήσια του χωριού.**

Θα πραγματοποιηθεί επίσκεψη στα εξωκλήσια του χωριού που παραμένουν κλειστά και δεν έχουμε πολλούς από εμάς επισκεφθεί. Συγκέντρωση στον Άη Γιάννη της Κόνιτσας την Τρίτη 18 Αυγούστου το απόγευμα.

Σε όλες τις παραπάνω εκδηλώσεις, αν υπάρχει κάποιος συγχωριανός που μπορεί ή θέλει εθελοντικά να βοηθήσει, καλείται να μας το γνωστοποιήσει.

Είναι σημαντικό να σημειώσουμε εδώ, πως δίχως την οικονομική υποστήριξη του κληροδοτήματος Αγγελικής Παπάζογλου, πολλές από τις παραπάνω εκδηλώσεις δε θα ήταν εφικτό να υλοποιηθούν.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΤΥΜΦΗΣ

Όπως ανακοίνωσε ο Δήμαρχος Τύμφης κ. Γεώργιος Σουκουβέλος σε πρόσφατη συνέντευξη του στην εφημερίδα «ΠΡΩΙΝΑ ΝΕΑ» των Ιωαννίνων, προωθούνται μεγάλα έργα υποδομής στο Δήμο του για το έτος 2009.

Δημοπρατούνται στο τέλος Μαΐου έργα ύδρευσης στα τοπικά διαμερίσματα, που αντιμετωπίζουν πρόβλημα έτσι ώστε σε συνδιασμό με τα έργα οδοποιίας να ολοκληρωθούν σε μεγάλο βαθμό τα έργα υποδομής στα διαμερίσματα αυτά. Αναμένεται ήδη η τελική δημοπράτηση του Δημοτικού μεγάρου και του συνεδριακού κέντρου, χωρητικότητας 200 ατόμων στην έδρα του Δήμου το Τσεπέλοβο, ένα έργο, που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ» με το χρηματικό ποσό των 770.000 ευρώ.

Παράλληλα μέχρι τα τέλη Μαΐου πρόκειται να ξεκινήσουν τα έργα ύδρευσης του Κουκουλίου με προϋπολογισμό 170.000 ευρώ.

Επίσης τα έργα ύδρευσης και αντικατάστασης εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Καπεσόδου με 35.000 ευρώ καθώς και αντικατάσταση εξωτερικού δικτύου ύδρευσης στο Σκαμνέλι με προϋπολογισμό 110.000 ευρώ.

Εκτός από τα έργα ύδρευσης έχουν ήδη αναδειχθεί οι ανάδοχοι των οδικών έργων, όπως η ασφαλτόστρωση από Σκαμνέλι έως τη Σαρακατσιάνικη Στάση προϋπολογισμού 200.000 ευρώ και η ασφαλτόστρωση εσωτερικού δικτύου των τοπικών διαμερισμάτων του Δήμου.

Τέλος συντάσσεται μελέτη αντικατάστασης του εξωτερικού δικτύου μεταφοράς νερού, στους Δήμους Τύμφης και Κεντρικού Ζαγορίου, που θα έρθει από τις πηγές Αώου.

Έργα μεγάλα, που θα συμβάλλουν τα μέγιστα στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής, και θα ενθαρρύνουν παράλληλα όσους θελήσουν να επενδύσουν στον τουρισμό και σε άλλου είδους δραστηριότητες στο Ζαγόρι.

Σ.Θ.

Βραβεύσεις

— Στις 23 Μαρτίου 2009 βραβεύτηκε από την Ολομέλεια της Βουλής σε διαγωνισμό μεταξύ όλων των Λυκείων Αθηνών και λοιπής Αττικής, με θέμα τη Δημοκρατία, η κ. **Θεοδώρα Μιχαήλ Τσιαλαμάνη** κάτοικος Αθηνών.

Η έκθεσή της ήταν η μοναδική που επρώτευσε. Η μητέρα της χήρα Ελένη Μιχ. Τσιαλαμάνη, τη συγχαίρει και της εύχεται, από καρδιάς, να έχει πάντα επιτυχίες στη ζωή της.

Κι από μένα θερμά συγχαρητήρια. Μπράβο Θεοδώρα!

Στ. Συκ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Της Ακαδημίας Αθηνών για την ανακήρυξη βραβείου «ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΙΤΣΟΥ»

Στην πανηγυρική Συνεδρίαση της Ακαδημίας Αθηνών, επί τη επετείο της 25ης Μαρτίου για την εθνική εορτή της Παλιγγενεσίας, και συγκεκριμένα το απόγευμα της 24ης Μαρτίου, έγινε μεταξύ των άλλων και η Ανακήρυξη του βραβείου του «Ιδρύματος Αποκαταστάσεως Ομογενών εξ Αλβανίας», του Κοινωφελούς Ιδρύματος «Ιωάννης Σ. Λάτσης», εις μνήμην Άγγελου Αθ. Κίτσου. Η σχετική είδηση θα δοθεί στον Ημερήσιο Τύπο από το Τμήμα Τύπου της Ακαδημίας Αθηνών. Θα ακολουθήσει και η δημοσίευση της σχετικής απόφασης του Τμήματος Γραμμάτων και Τεχνών της Ακαδημίας, προς ενημέρωση των ενδιαφερομένων για την υποβολή των σχετικών εργασιών στους συγκεκριμένους τομείς, προς διεκδίκηση της τιμητικής διάκρισης και του προβλεπόμενου χρηματικού ποσού που τη συνδέει.

Ημερίδα του Φορέα Διαχείρισης

Εθνικών Δρυμών

Βίκου-Αώου και Πίνδου

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε στις 30 Μαρτίου στο Ριζάρειο Συνεδριακό Κέντρο Μονοδενδρίου η ημερίδα με θέμα «Δράσεις και προοπτικές του Φορέα Διαχείρισης Εθνικών Δρυμών Βίκου-Αώου και Πίνδου» με την παρουσία εκπροσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιστημόνων, στελεχών του Φορέα Διαχείρισης και εκπροσώπων φορέων της ευρύτερης περιοχής. Ξεχωριστή ήταν η παρουσία του Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Αλέκου Καχριμάνη, των Δημάρχων Τύμφης κ. Γιώργου σουκουβέλου, Ανατολικού Ζαγορίου κ. Βασίλη Σπύρου, του Δημάρχου Θ. Ζιάκα Γρεβενών και Αντιπροέδρου του Φορέα Διαχείρισης κ. Χρήστου Πέτρου, του Νομαρχιακού Συμβούλου επικεφαλής της παράταξης «ΑΠΕΙΡΟΣ ΤΟΠΟΣ» κ. Μάκη Χατζηεφραιμίδη και του Γεν. Γραμματέα της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Ηπείρου και Κερκύρας κ. Μιχάλη Πλιάκου.

Ο Δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου ως οικοδεσπότης και μέλος του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης καλωσορίζοντας τους παρευρισκόμενους τόνισε ιδιαίτερα τη σημασία της πραγματοποίησης της εν λόγω ημερίδας για την περιοχή Ζαγορίου καθώς εξήρε και το συντελεσθέν σημαντικό έργο του φορέα από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα. Στη συνέχεια έγιναν οι επιστημονικές παρουσιάσεις από τους ειδικούς ομιλητές κ. **Παναγιώτη Πάχο** μέλος της Ειδικής Ομάδας «Ι.Γ.Μ.Ε. Περιφερειακής Μονάδας Ηπείρου, για το θέμα του χαρακτηρισμού ως γεωπάρκου της περιοχής Βίκου-Αώου με το πλούσιο και έντονο γεωλογικό του ενδιαφέρον.

Τον κ. **Αριστείδη Μπαρτζώκα** αναπλ. Καθηγητή του τμήματος Φυσικής Πλμίου Ιωαννίνων (Εργαστήριο Μετεωρολογίας) για το θέμα των κλιματικών αλλαγών στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Πάρκου σε συνδιασμό με τις αντίστοιχες κλιματικές αλλαγές σε άλλα μέρη της γης. Τον κ. **Δήμο Τσολακούδη** Προϊστάμενο της Δ/σης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων της Ν.Α. Ιωαννίνων για το θέμα της αντιμετώπισης των Περιβαλλοντικών θεμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε θεσμικό επίπεδο διαχρονικά. Τον κ. **Αθανάσιο Κοράκη** Περιβαντολόγο και Σύμβουλο Διαχ/σης Εθνικών Δρυμών Βίκου-Αώου και Πίνδου για το ιστορικό σύστασης του Φορέα Διαχείρισης και άλλα χρήσιμα στοιχεία, σχετικά με τη Διαχ/ση του Φορέα και τέλος τον κ. **Αλέξη Γιαννακόπουλο** συνεργάτη της μη κυβερνητικής οργάνωσης «Καλλιστώ» για το επίκαιρο θέμα της συνύπαρξης των μεγάλων αρσενικών και ανθρώπων στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου. Η απήχηση των ομιλητών στο ακροατήριο ήταν λίαν ενδιαφέρουσα και προκάλεσε εκτενή συζήτηση με αρκετές παρεμβάσεις από τους συμμετέχοντες. Επίσης θα πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα η πολύτιμη συμβολή για την επιτυχία της ημερίδας, ως συντονιστού του δημοσιογράφου κ. Φιλήμονα Καραμήτσου. Τέτοια γεγονότα συντελούν στην καλύτερη ανάδειξη της περιοχής και την προστασία του περιβάλλοντος.

Σάββας Θεοδώρου

Ζαγορίσιες περιοδικές εκδόσεις

Έγραφα σε πολλά κείμενα για το Ζαγόρι και κάθε φορά για ποιο Ζαγόρι μιλάμε. Και εξηγούμαι: Ζαγόρι είναι μια εδαφική έκταση με σαφή όρια. Ζαγόρι είναι ένα σύνολο 45 και πλέον οικισμών. Ζαγόρι είναι ένα σύνολο ανθρώπων μονίμων κατοίκων των παραπάνω οικισμών κι ένα σύνολο μεγαλύτερο από εγγεγραμμένους δημότες. Ζαγόρι είναι ένα πλήθος ανθρώπων που διαμένουν στα Γιάννινα, στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη κι όπου αλλού. Ζαγόρι είναι ένα σύνολο έργων των χεριών των ανθρώπων, όπως εκκλησίες, σχολεία, γεφύρια, βρύσες κλπ. Ζαγόρι είναι εκατομμύρια σελίδες όπου καταγράφεται η ιστορία μας, ο πολιτισμός μας, οι πρόγονοί μας, τα κατορθώματά μας. Ζαγόρι είναι..... και τι δεν είναι!!!!

Το Ζαγόρι, λοιπόν, έχει 42 δημοτικά διαμερίσματα, 2 κοινότητες και κάτι οικισμούς ακόμα. Αν ξεκινήσουμε από το κύτταρο, το χωριό, θα φτάσουμε σε θέματα δημοτικών συμβουλίων και σε θέματα γενικότερα για την περιοχή μας κι έτσι μπορεί να εκδοθεί κάποιο έντυπο από κάθε χωριό. Δεν νομίζω να είναι θέμα οικονομικό, αλλά θέμα ανθρώπων, των μεγάλων που έχουν την πείρα και των νεότερων που έχουν όρεξη για τρέξιμο.

Κυκλοφορούν από τα 44 χωριά μόνο 8 έντυπα κι αν προσθέσουμε τα «Ζαγοριακά Νέα» και «Το Ζαγόρι μας» φτάνουμε στα 10. Βλέπω φτώχεια, αδιαφορία, στασιμότητα. Χάθηκαν οι γραμματιζόμενοι, χάθηκαν οι νέοι μ' ενδιαφέροντα, χάθηκαν τα θέματα, δεν έχουμε μέλλον. Απ' τα 44 χωριά μόνο το 1/5 διαθέτει έντυπο. Όλα τα χωριά έχουν πολιτιστικούς συλλόγους και το βάρος έκδοσης εντύπου πέφτει σ' αυτούς. Ας οργανώσουν τους παλιότερους, δεν νομίζω να αρνηθούν να γράψουν μια σελίδα ή να αφηγηθούν ένα περιστατικό. Άντρες και γυναίκες. Δεν μεμψιμοιρά για όλους τους συλλόγους γιατί κάποιοι έχουν σημαντική πολιτιστική δραστηριότητα. Όμως αυτές οι εκδηλώσεις του καλοκαιριού σε μεγάλο ποσοστό σκοπεύουν στην ψυχαγωγία και όχι στην επιμόρφωση, στην ενημέρωση, στην πληροφόρηση, στον προβληματισμό. Πόσοι Ζαγορίσιοι γνωρίζουν τον Λαμπρίδη, τον Κλωνάρη, τον Αναγνωστόπουλο, τον Ανθράκη, την Κοτοπούλη, την Παπάζογλου; Πόσοι Ζαγορίσιοι γνωρίζουν τους Ζαγορίσιους Δημάρχους και Δημοτικούς Συμβούλους και τους Ζαγορίσιους Προέδρους. Ζαγορίσιος δεν σημαίνει κατάγομαι και ζω σ' ένα χωριό. Το καύχημα απαιτεί και λίγη ιστορία. Πρέπει να γνωρίσεις την φύση, τα χωριά, τους ανθρώπους. Ξέρουμε το τρίτοξο γεφύρι του Κουκουλίου, αλλά υπάρχουν κι άλλα τρίτοξα. Πόσοι Ζαγορίσιοι γνωρίζουν το μοναστήρι της Βουτσάς και το Χρονικό της Βουτσάς; Πόσοι Ζαγορίσιοι άναψαν

κεράκι στην Παναγία την Σπηλαιώτισσα, αυτή που είναι εκεί που κάνουν ράφτιγκ κι εκεί που ο Βοϊδωμάτης μολύνθηκε; Για νάσαι Ζαγορίσιος απαιτείται συμμετοχή στα κοινά, είτε ενεργά, είτε με διάλογο. Πρέπει να καταγράφεις τα προβλήματα και να απαιτείς λύσεις. Ζαγορίσιος σημαίνει βαρύ φορτίο, δεν είναι καρφίτσα για το πέτο. Ζαγορίσιος πάει να πει συνείδηση κι όχι εγωισμός.

Παρακάτω αλφαριθμητικά παραθέτω στοιχεία για τα 8 έντυπα, με σκοπό να τα γνωρίσουν όσοι με διαβάσουν. Ελπίζω, πρώτα, να γίνουν κινήσεις από πολλά χωριά για έκδοση περιοδικού, όπως πρόσφατα το Τσεπέλοβο. Ελπίζω, δεύτερα, κάποια απ' τα 8 έντυπα να βελτιώσουν την ύλη τους, να αυξήσουν τις σελίδες τους και να αγκαλιαστούν απ' τον κόσμο. Ανέκαθεν το Ζαγόρι ήταν χώρος ανθρώπων του πνεύματος, των επιστημών και των τεχνών. Γιατί τέτοια οπισθοδρόμηση, γιατί αυτή η αδράνεια.

Μας έμειναν τα πανηγύρια, αλλά κι αυτά αλλοιώθηκαν και ξεμάκρυναν απ' την παράδοση. Πού είναι τα Πνευματικά Κέντρα των Δήμων μας; Ένα Μονοδένδρι κι ένα Παπινγκο δεν φέρουν την άνοιξη. Ένας Αγάπιος Τόλης κι ένας Μιχάλης Οικονομίδης προσπαθούν, αλλά το Ζαγόρι δεν σώζεται.

Τα 8 έντυπα είναι:

1) «Τα Νέα του Βρυσσχωρίου»

Ιδιοκτήτης ο «Μορφωτικός και Ορειβατικός Σύλλογος Βρυσσχωρίου» και εκδότης ο Ευθύμιος Πουποβίνης. Την ύλη επιλέγει επιμελής συντακτική επιτροπή. Είναι ασπρόμαυρο, τριμηνιαίο και τυπώνεται στα Γιάννινα. Οι σελίδες 16 και σε μέγεθος 28X42. Διανύει το 17ο έτος έκδοσης. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με το σύλλογο: Βρυσσχωρί Τ.Κ. 44010.

2) «Το Γρεβενίτι»

Ανήκει στην «Αδελφότητα Γρεβενιτών», εκδότης ο Γιώργος Δερμάνης και συντάσσεται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Τυπώνεται στην Αθήνα, δίχρωμο, ένα τεύχος το χρόνο. Οι σελίδες 8 σε διαστάσεις 25X35. Διανύει το 16ο έτος έκδοσης. Για πληροφορίες στην διεύθυνση: Γερανίου 41 Αθήνα ΤΚ 10431.

3) «Δικορφιώτικα Νέα»

Εκδίδεται στα Γιάννινα από τον «Σύλλογο Δικορφιωτών». Εκδότης ο Δημήτρης Παπαγιαννόπουλος και συντακτική επιτροπή είναι το Διοικητικό Συμβούλιο. Είναι ασπρόμαυρο και διμηνιαίο. Οι σελίδες 4 και σε διαστάσεις 30X40. Το τεύχος Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2009 έχει αριθμό 145. Επικοινωνία: Τ.Θ. 26 Ιωάννινα 45002.

4) «Η ΚΑΛΟΥΤΑ ΜΑΣ»

Τυπώνεται στα Γιάννινα από τον «Εκπολιτιστικό Σύλλογο Καλουτά-

ων και φίλων αυτών» με εκδότη τον Ντίνο Γ. Βίκα. Την ύλη φροντίζει πενταμελής επιτροπή κάθε τρίμηνο. Τα εξώφυλλα έγχρωμα και μέσα ασπρόμαυρο. Οι σελίδες του είναι 52 και το μέγεθος 17X24. Το 2009 συμπληρώνει 20 χρόνια έκδοσης. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον κ. Ντίνο Βίκα, οδός 28ης Οκτωβρίου 47, Ιωάννινα, Τ.Κ. 45444.

5) «Λαϊσιτινά Νέα»

Υπεύθυνη για την ύλη του περιοδικού η Τούλα Ποάλα και την δημο-

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ

σιογραφική επιμέλεια έχει ο Τάκης Τζίμας. Ιδιοκτήτης του εντύπου ο «Ορειβατικός Σύλλογος Λαίστας Ζαγορίου Ιωαννίνων» και εκδότης ο Χριστόφορος Ποάλας. Το 2009 τρέχει στον 13ο χρόνο έκδοσης, είναι τριμηνιαίο και έγχρωμο. Έχει 32 σελίδες και διαστάσεις 23X30. Επικοινωνία με το σύλλογο: Λαίστα Ιωαννίνων, Τ.Κ. 44010.

6) «Ο Παλμός των Μηλιωτών»

Ιδιοκτήτης ο «Πολιτιστικός Σύλλογος Μηλιωτών Ζαγορίου» και το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη της έκδοσης και της ύλης.

Εκδίδεται στα Γιάννινα κάθε μήνα και είναι ασπρόμαυρο. Οι σελίδες του 4 και το μέγεθος 35X34. Το 2009 έχει 26 χρόνια έκδοσης. Δίψη συλλόγου: Μηλιωτάδες, Τ.Κ. 45500.

7) «ΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ»

Η «Ένωση Αποδήμων Παπινγκο Ζαγορίου Ηπείρου» είναι ιδιοκτήτης του εντύπου. Εκδότης ο Γεώργιος Δόσης και η συντακτική επιτροπή τετραμελής. Είναι έγχρωμο, τριμηνιαίο, εκδίδεται στην Αθήνα και γι' αυτό μπορείτε να επικοινωνήσετε στην Αθήνα, οδός Γερανίου 4 και Τ.Κ. 10431. Φέτος συμπληρώνει 21 χρόνια έκδοσης, έχει 32 σελίδες και διαστάσεις 20X30.

8) «Εν Τσεπελόβω»

Το νιότερο περιοδικό και του ευχόμεστε κατάχρονο και επιτυχές. Είναι μια προσπάθεια του «Πολιτιστικού Συλλόγου Τσεπελόβου ο Τσουφλής». Εκδότης το Διοικητικό Συμβούλιο και η επιμέλεια της ύλης ανήκει σε εξαμελή συντακτική επιτροπή. Εκδίδεται στα Γιάννινα, είναι ασπρόμαυρο και τετραμηνιαίο. Το πρώτο τεύχος του 2009 έχει 20 σελίδες και μέγεθος 20X29. Επικοινωνία: Τσεπέλοβο, Τ.Κ. 44010.

Παρατηρήσεις: Απ' τα παραπάνω έντυπα δύο εκδίδονται στην Αθήνα, με έδρα τα γραφεία της Ένωσης Ζαγορίσιων Αθηνών. Τα υπόλοιπα τυπώνονται στα Γιάννινα. Τα μισά περιοδικά έχουν ικανοποιητικό αριθμό σελίδων. Τέλος όλα τα περιοδικά ανήκουν σε συλλόγους και αδελφότητες.

Έντυπα πανζαγοριακής εμβέ-

λειας «Τα Ζαγοριακά Νέα» και «Το Ζαγόρι μας». Τα περιοδικά δημοσιεύουν ειδήσεις απ' τα χωριά και τούτο αποτελεί μειονέκτημα για τις τυχόν εκδόσεις των χωριών. Όμως δεν αποτελεί επιχείρημα για όσα χωριά δεν καταφέρνουν να οργανώσουν κάποια περιοδική έκδοση. Υπάρχουν θέματα χιλιάδες και ειδήσεις δεκάδες για να γεμίσουν κάποιες σελίδες. Όσον αφορά γενικότερα θέματα και προβλήματα και προτάσεις για το Ζαγόρι, αυτά προβάλλονται από τα δύο περιοδικά, αλλά καθένας μπορεί να δημοσιεύσει και στο έντυπο του χωριού του. Τελικά ο αρθρογράφος έχει δικαίωμα επιλογής, εκτός αν έχει απαιτητική προβολής. Το ζητούμενο είναι τα επιχειρήματα, οι προτάσεις, οι ιδέες, οι λύσεις. Το ζητούμενο είναι η συμμετοχή στα κοινά, ο διάλογος, η ειλικρίνεια, η διαφάνεια.

α) «Τα Ζαγοριακά Νέα»

Φέτος διανύουν τον 12ο χρόνο έκδοσης. Ανήκουν στην Ένωση Ζαγορίσιων Αθηνών και εκδότης είναι ο Πρόεδρος του Δ.Σ. Αριστόβουλος Χρόνης. Εκδίδεται στην Αθήνα από τετραμελή συντακτική επιτροπή, είναι έγχρωμο και τριμηνιαίο. Έχει 24 σελίδες και διαστάσεις 21X29. Τα γραφεία της Ένωσης Ζαγορίσιων Αθηνών είναι στην οδό Γερανίου 41 και με Τ.Κ. 10431.

β) «Το Ζαγόρι μας»

Εκδίδεται στα Γιάννινα, οδός Σίνα 4 και Τ.Κ. 45444. Ανήκει στην «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ», με εκδότη τον Βασίλη Τζιόβα, Γενικό Γραμματέα του Δ.Σ., το οποίο Δ.Σ. είναι επταμελές και αποτελεί και την συντακτική επιτροπή του περιοδικού. Έχει σελίδες 20 (ενίοτε 24), διαστάσεις 25X35, είναι ασπρόμαυρο και μηνιαίο. Το περιοδικό το 2009 διανύει το 32 έτος έκδοσης. Πέρασε δυσκολίες, αλλά νοιώσαμε και ικανοποίηση. Οι αρθρογράφοι μας άγγιξαν προφητικά σημαντικά θέματα και δικαιώθηκαν. Οι άνθρωποι που ξεκίνησαν το περιοδικό, οι άλλοι που το συνέχισαν κι εμείς σήμερα, υπηρετούμε τον καλόπιστο και ειλικρινή διάλογο. Όσοι αντέχουν τον διάλογο μας διαβάζουν, είναι πολλοί και μας καθοδηγούν στο 32ο έτος έκδοσης. Και περιμένουμε και νέους να πλαισιώσουν το ΔΣ και να ασχοληθούν με τα κοινά.

Η κοινωνία μας σήμερα ζει και κινείται στην κινητή τηλεφωνία, στο διαδίκτυο και στις οπτικές ίνες. Εμείς οι παλιότεροι μάθαμε αλλιώς. Θέλουμε να γράφουμε (χαρτί και μολύβι) και να διαβάζουμε (εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία). Έτσι εκφραζόμαστε, έτσι συνεννοούμαστε, έτσι προχωράμε. Αυτά τα διαβολοηλεκτρονικά παθαίνουν ιώσεις και οβη-λίες. Εμείς μάθαμε SCRIPTA MANENT, VERBA VOLANT.

ΕΝΑ ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΣΥΜΒΑΝ

Του Φωκίωνα Ιωάν. Καψάλη

οικειών του φίλων και τη χορεία των εκλεκτών συνορειβατών μου. Ο Θεός ας τάξει την ψυχρήν αυτού όπου δικαιιοι αιωνίως αναπαύονται.

Η αδελφή του, τ' ανίψια του, λοιποί συγγενείς.

— Αναυδός τότε, μα και περισσότερο απορημένος από το πρωτόφαντο για τα κοινωνικά μας χρονικά, όσο κι εξαιρετικά περίπλοκο ή κι ανυπερκέραστο από τις νοητικές μας δυνατότητες αυτό συμβάν, που με ενέβαλλε σε δυσοίανες σκέψεις και συνετέραξε συθέμελα μπορώ να πω την εσωτερική μου νηνεμία, ψαύω, διαστακτικά και αμφιταλαντευόμενος προς στιγμήν μεταξύ βεβαιότητας κι αβεβαιότητας για την ύπαρξη της ύπαρξής μου και ξαναψαύω την στέρεα ύλη του κορμιού μου, δίχως στέρεα ύλη να αγγίζω, λες τα χέρια μου και ψαχούλευαν αέρα, ένα κενό από αὐλία και αέρα! Και νάταν μόνον τα δυσνόητα και περισσότερο μεταφυσικά αυτά περιστατικά που κέντιζαν ανηλεώς και εξερέθιζαν τα ήδη εξημιμένα λογικά μου ή και τα επακολουθήσαντα, τα εξίσου περίεργα και σκοτεινά, όπου συνέκλειναν καταφατικά κι αυτά στην αὐλία και την ανυπαρξία της οντότητάς μου;

— Αίφνης, οι καθ' οδόν γνώριμοι συνοδοιπόροι, που ύστερα από την αιφνίδια αυτή εμπλοκή της ψυχικής μου ευταξίας επεδίωκα, πλευριζώντας τους, να τους απευθύνω επί τούτου έστω κι έναν ασαφή ή και μασχημένο λόγο, ευελπιστώντας πως ο άμεσος και ζεστός αντίλογός τους, όχι μόνον θα επικύρωνε και θα επιβεβαίωνε —αδακέι κιάλας— την επίγνεια ύπαρξής μου, αλλά και θα εξοβελίξε συνάμα και τις βαθιά εμφωλιασμένες μέσα μου, επιθανάτιες αυτομνησίες και έμμονες φοβοπάθειές μου, που μάστιγαν ολονέν και περισσότερο την ευεπίφορη σ' αυτές ιδιουσυγκρασία της ψυχής μου. Αλλά εις μάτην προσδοκούσα ο δόλιος, να συλλέξω κάποιο νουπό και ενθαρρυντικό της ύπαρξής μου λόγο: Αδιάφοροι αυτοί, αμίλητοι κι ανέκφραστοι με προσπερνούσαν, λες δίχως φωνή, δίχως κορμί κ' αόρατ' ήταν στα μάτια τους η έγγεια ύπαρξής μου!

Τότε..., πιότερο σκοτουριασμένος μετά κι απ' αυτό το αποφαιτικό περί της υπάρξεώς μου επιπρόσθετο —και συναφές με τα προηγούμενα— συμβάν, αλλά και μη γνωρίζοντας, ο δύσμοιρος, λόγω της κατάφορης αυτής συγχύσεώς μου, πως αλλιώς κείνη την πράγματι δύστηνη και διλημματική στιγμή, μπορούσα ν' αντιδράσω, για ν' αποσιώσω από επάνω μου όλη αυτή την πνιγερή και υπεράνω των πνευματικών μου δυνατότητων, αφόρητη κατάσταση, «ας προστρέξω», είπα, με εξόφθαλμη πλέον την ταραχή μου, «στον σπιτιού μου τον κρυστάλλινο καθρέφτη, να στον οβάλ του σπιτιού μου τον αλάνθαστο καθρέφτη με την χρυσοποικιλτή κορνίζα, αυτοστιγμής εκεί να ξεδιαλύνω τη σκιώδη και αλλιώτικη αυτή ιστορία, που ήρθε έτσι ξαφνικά

δίχως κάποια φανερή αιτία, να συνταράξει την ευήλια ως τότε κι ευτροπή-γορη ψυχή μου». Αν όντως, δηλαδή, ήταν ζώσα κι αισθητή ή υπεραίσθητη και τελευταίη η ταλαιπωρή ύπαρξή μου; Κι έτσι επίσπευσα με δυσκολία τα βάρια τα βήματά μου, σύντομα να καταφθάσω στο ζεστό το σπιτικό μου, ζωντανή ευελπιστώντας κι ορθωμένη όπως πάντα ν' αντικρίσω, δίχως πλάνες και απόκοσμα παιγνίδια την σκιαγμένη ύπαρξή μου.

— Μα φθάνοντας ευθύς ο δύστυχος στο λυτικό το κάτοπτρό μου, αντίς στο στυλινό και καθάριο κρύσταλλό μου, το είδωλό μου ν' αντικρίσω, μία κάσσα ήταν, αλί μου, ναι, μία κάσσα σε τριπόδια απλωμένη, που εντός της πελιόνη σαφρακισμένο, παγερό και τεντωμένο, με ορθάνοιχτα τα μάτια, μέσα σ' άνθια πατικωμένο κι ορειβατικά σαβανωμένο, κείτονταν, αλί, μελανό και στυλβωμένο το μακάβριο λείψανό μου!!..

— Σωριασμένος σε κειμένη πολυθρόνα, που συνέπεσε κοντά μου, μιας κι ανήμπορα τα πόδια μου, ύστερα από το μακάβριο όσο και παραλυτικό ετούτο σκηνικό, αδυνατούσαν να κρατήσουν όρθιο το επιδρωτό και εμπύρετο κορμί μου, ένοιωθα με δέος και ανεπίτητη τρομάρα, ναι, με ανείπωτη και δυσπερίγραπτη τρομάρα, να καταβυθίζομαι συστρεφόμενος, σε μια γήινη καταπακτή, που ολονέν ο πάτος της, αβυσσαλέος και σκοτεινός, διάνοιγε υπόκωφα κάτω από το πέλμα των ποδιών μου. Τα χέρια μου βάρια κι ασήκωτα, λες κι από ορείχαλκο κι όχι από σάρκα, από αίμα κι από νευρώνες καμωμένα, αδυνατούσαν να μ' απαλλάξουν από μία γάζα, που τυλιγμένη στα βρεγματικά και τους κροταφικούς λοβούς, μου κρατούσε ερμητικά το κατωσάγονο κλειστό. Οι τοιμπλιασμένοι και διασταλμένοι σβάλιοι των αποσυνδεδεμένων οφθαλμών μου, που ωστόσο δεν έπαυαν, καίτοι αναποδογυρισμένοι και οπτικά αποσυναρμολογημένοι, να συλλαβάνουν έστω σπαστά κι εξιτηλά τα έξω τους αντικείμενα, είχαν πληγωθεί από ριζοφυίες και λιθοσυντρίμματα, που εισχωρώντας βαθιά από τα νιμφία ως τη στοματική κοιλότητα, μου προκαλούσαν μία ρογώδη δύσπνοια και μία αιμάσους μα και στυφή πνιγούρα στο λαιμό.

— Βρυγμοί, ανήσυχoi χρεμετισμοί, ηχηρό ποδοβολητό, κρωγμές και πλαταγισμοί τρομαγμένων πτερωτών, διαλειπτικοί καμπανισμοί, οϊμωγές, διάχυτες οσμές από τουλίπες περιρέοντες θυμιάματος, υπόκωφοι κλυδωνισμοί, ωρυγές, φλεγόμενες ματιές, βαθυκίανοι εωσφόριοι καγχαρμοί, αιάντειο γέλωτες, κλαυθμυρισμοί, ολόλυγμοι, καθώς και υμνωδίες μυστηριακές συνόδευσαν την επική δεια εκφορά μου στα άδυστα των αδύτων, του παγερού ερέβους, του ρίγους, της αιωνίου λήθης, της απόλυτης αιγής και της αποστροφής!

— Δύο παιδικές φωνές, απόμακρες κι ασθενικές λες και ερχόταν από άλλον γαλαξία ακουσμένες. Ω, δύο

γλυκύτατες πολυαγαπημένες μου παιδικές φωνές*, γεμάτες προσδοκία και χαρμονή αναχαϊτίζοντας πάραυτα μπορώ να πω κιάλας, από μέσα μου όλη αυτή τη συσφωρεμένη διαταρακτικότητα, ή την απώλεια, τους κλυδωνισμούς και την αστάθεια της συνειδησεώδους μου και τους πεισιθάνατους εκστασιασμούς των μανιοκαταθλιπτικών μου εμμονών, που όλο και περισσότερο, έστω και σε υποβόσκουσα ή υπολανθάνουσα μορφή, με συνέιχαν το τελευταίο διάστημα, κατόρθωσαν ν' αποσπάσουν κυριολεκτικά, σχεδόν βίαια, την ανυπαρκτή ύπαρξή μου, από τις κατακόμβες των ιδεοληψιών και τα στύγια βάθη των εξεγερμένων μου φαντασιώσεων και να την απιθώσουν απαλά, σχεδόν καταπιμπλημένη ψυχρασματικά και σε κατάσταση περίπου νεκρενεργείας ή ζωικής —ας πούμε— ανάνηψης, στο φωτεινό και έμφανο ημιοφαιρίο της σφύζουσας κι αναπάλλουσας πραγματικότητας.

— Έτσι κάπως και με τη σύναρση όλων ομαδικά των υπολοίπων —κρυφών ή φανερών δυνάμεων— που κρατούσε έγκλειστες κι επικουρικές, για την εν ώρα ανάνηψης χρήση τους, το αμυντικό μου οπλοστάσιο, κατόρθωσα επιτέλους να επανακάμψω στον ψαυτό και ευφραδή κόσμο της διαλάμψουσας κι αναβάλλουσας πραγματικότητας.

— Εξουθενωμένος όμως και καταδηνματισμένος σωματικά και ψυχικά και με κατασταλμένες ήδη τις ζωτικές μου λειτουργίες, ύστερα από τον παροξυσμό και την αναφεκτικότητα της περιπλάνησής μου αυτής στους δύσβατους ατραπούς, στους κεκλεισμένους πυλώνες και τους τυφλούς διαύλους του δαιδαλώδους και λίαν συγκεκριμένου ψυχισμού μου, έξω από το εγώ και το υπαρκτό, στον φαλκιδευτικό κι επικίνδυνο, μα ταυτόχρονα και τόσο σαγηνευτικό κόσμο του υπεραίσθητου και των ηγηρμένων εξωσάρκων πλάσμάτων, αλλά και μη διαθέτοντας βέβαια, λόγω της παράξενης αυτής Οδύσσειας στη βουβή επικράτεια των φλεγόμενων και διπταμένων οκίων, τις αντίστοιχες μινικές κι αρτηριακές μου δυνατότητες για την έστω και παραπαίουσα ορθοστάτησή μου, παρέμεινα, σαν από μακροχρόνια κατατονία ή αναισθητική αυτοπύνωση, βάρια καρφωμένος εκεί, ημηγερτος στο παλαιό τριζάτο ανάκλιτρο, παραδομένος καθ' ολοκληρίαν στην αγωνία και στ' αναπάντητα ερωτήματα περί της υπάρξεως και της ανυπαρξίας, της ζωής και του θανάτου.

— Τι υπάρχει λοιπόν πίσω από τον υπερβάτον και λαμπρό κόσμο των αισθήσεων; Πίσω από την απτική, οπτική, ακουστική και διασθητική μας κυρίως αντίληψη, όπου ανθρώπινους νους αδυνατεί παταγυδώς να διεισδύσει; Υπάρχει το υλικό στοιχείο γύρω μου, ο αμύθηταρκτος και συμπληγής αυτός γήινος φλοιός μ' όλη την ανάγλυφη γεωλογική και βιολογική εξάρτησή του, αυτός ο ολοζώντανος εκρηγίγενής αέναος οργανισμός με την πλούσια βιοποικιλότητα, το γεωγραφικό και διαχρονικό του εύρος, τις στατικές και περιστρεφόμενες δυνάμεις του, που αναπνέει, ξεδιπλώνει-

ΕΝΑ ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΣΥΜΒΑΝ

ται, διαστέλλεται, συστέλλεται, συσπειρώνεται, εκτινάσσεται, πάλλεται και εκρήγνυται οργαστικά μπροστά μου, θέλγει, διαγείρει μα και συνάμα ανατρομάζει τόσο το θυμικό και τις αισθητήριες αντιλήψεις μου, ή αγγίζω αυτό που νομίζω πως αγγίζω, δίχως να τ' αγγίζω; Ακούω ότι «ευήκοοις ους» ακούει, ή ακούω αυτό που νομίζω πως ακούω, δίχως να τ' ακούω; Ζει ότι ζει, ότι γεννιέται, κινείται και πεθαίνει, ο εύχοις, επίψαυστος κι ευδιάκριτος κόσμος μας, ή θαρρώ να ζει και να κινείται, ότι δεν ζει και δεν κινείται; Υπάρχει το φως, ο ζόφος, ο ήχος, η σιωπή, ο υπέργειος και απόγειος κόσμος μας, τα ρέοντα ύδατα, τα βουνά, τα δάση, οι ωκεανοί, το σύμπαν, το υπερπέραν, το μηδέν και το άπαν, η ατέρμονη ροή των όντων, κι ότι άλλο σκιάζει, διεγείρει, καταπραύνει, καθηλώνει, υπερακοντίζει, παραπλανά, προπηλακίζει, εξάπτει και πυρπολεί την αιθριότητα του λογικού μου;

— Κύριε, των ζωοποιών δυνάμεων, του κεραυνού και της καταγίδας, Υπάρχω; Αν ναι, τότε πια η σκοπιμότητα και το επιζητούμενο της 'Υπαρξής μου;

— Αλίμονο!

Τι υπάρχει και τι δεν υπάρχει λοιπόν, που αφενός μεν γίνεται ή δεν γίνεται, άμεσα, ή έμμεσα, από τις

αισθητήριες δυνατότητές μου αντιληπτό κι απειλεί από την άλλη να διαταράξει ή να διασύρει και να πλήξει κάρια την ευστάθεια, το κύρος και τη λειτουργικότητα των διανοητικών μου δομών και υποδομών;

Υπάρχει εν τέλει, αυτό το ευρύχωρο και πολυκύμαντο διατεταραγμένο γεωγραφικό πλατό της ζωής, με τους περίτεχνους γεωλογικούς του σχηματισμούς, τους βρυχηθμούς, τα εξελισσόμενα και εκτυλισσόμενα περιστατικά και τις ποικιλότροπες ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως ακριβώς ορώμενο, αναδυόμενο, απτόμενο και ακροώμενο ξανοίγεται μπροστά μου, που εντός του δρω και εγκαταβιώνω, ή όλο αυτό το αντιληπτό ή αναντίληπτο και χιμαιρικό ακόμη κοσμογονικό υπερθέαμα, που έχουμε την αίσθηση πως ζούμε —αν όντως ζούμε— δεν είν' τίποτ' άλλο, πέρα από μία στιγμιαία σκηνογραφική ή φαινομενολογική παράσταση, στημένη πρόσκαιρα από κάποια εμπαικτική και δύσληπτη θεότητα, που αυθαρεί θε να χυθεί στην πρώτη φέξη της αυγής;..

Φωκίων Καψάλης
Ορειβάτης

* Χρήστος και Κωνσταντίνος Κωστούλας, λατρευτά παιδιά της ανηψιάς μου Αφροδίτης.

«Ηλεκτρονικό Ζαγόρι: Βραδέτο»

Ποια είναι η πιο γνωστή Ζαγορισιακή ιστοσελίδα; Ποιες ιστοσελίδες διαφήμιση έχουν δει οι κάτοικοι των Ιωαννίνων στον δρόμο;

Φυσικά αναφέρομαι στην ιστοσελίδα του Πολιτιστικού Συλλόγου του Βραδέτου, www.vradeto.gr/!

Απ' ό τι φαίνεται, το site λειτουργεί από το έτος 2001 τουλάχιστον, όντας μία από τις πρώτες, εάν όχι η πρώτη Ζαγορισιακή ιστοσελίδα. Πάντως είναι σίγουρα η πιο γνωστή.

Το site του Π.Σ. Βραδέτου είναι αρκετά καλοφτιαγμένο, λιτό σε γραφικά, χρησιμοποιώντας τις εικόνες του πανέμορφου Ζαγορίσιου τοπίου σόφα για τον εξωραισμό της σελίδας. Είναι πολύ εύκολο στην πλοήγηση, καθώς ο επισκέπτης όχι μόνο βρίσκει αυτό που ψάχνει γρήγορα, αλλά και δεν χάνεται μέσα στον ιστότοπο.

Το vradeto.gr είναι ένα χρήσιμο site για τον κάθε πιθανό επισκέπτη. Ο Ζαγορίσιος του Βραδέτου πληροφορείται για τυχόν εκδηλώσεις, συνεδριάσεις και άλλες δραστηριότητες οποιουδήποτε είδους του Πολιτιστικού Συλλόγου, όπως επίσης και για νέα πάσης φύσεως του χωριού του (κάτι ανάλογο των «Κοινωνικών» μας). Το site αυτό είναι επίσης ένα μέσο ευαισθητοποίησης των χωριανών για τα ζητήματα του χωριού και εμπιρεύει χρήσιμες φωτογραφίες και πληροφορίες και για άλλους Ζαγορίσιους.

Είναι δε πολύ χρήσιμο για τον εν δυνάμει επισκέπτη του Ζαγορίου, ο οποίος θα βρει με ευκολία τις πληροφορίες που χρειάζεται για να επισκεφθεί την περιοχή μας. Ο επισκέπτης της ιστοσελίδας μπορεί να την σχολιάσει στο «Βιβλίο Επισκεπτών», έναν τόπο στο site ειδικά προορισμένο για σχόλια, μία καινοτομία που σπάνια έως τότε βρίσκει κανείς ανάλογη της στο διαδίκτυο.

Υπάρχει επίσης και αγγλική έκδοση της ιστοσελίδας, η οποία όμως αντιμετωπίζει προβλήματα αναγνωσιμότητας στα μη μεταφρασμένα κομμάτια, καθώς ο υπολογιστής προσπαθεί να διαβάσει τα ελληνικά στα ... αγγλικά, με ακατανόητα αποτελέσματα.

Ο επισκέπτης μπορεί να γίνει και μέλος της ιστοσελίδας (χωρίς προφανή χρήση της ιδιότητος του μέλους αφού δεν υπάρχει χώρος συζήτησης (forum) ή κάτι ανάλογο) και μπορεί να δει πόσα άλλα άτομα επισκέπτονται την ιστοσελίδα την ίδια στιγμή.

Συγχαρητήρια στον Πολιτιστικό Σύλλογο Βραδέτου γι' αυτό το πολύ χρήσιμο και οργανωμένο site, το οποίο είναι ο πιο γνωστός Ζαγορισιακός ιστότοπος! Η επιτυχία είναι εμφανής στην επισκεψιμότητα της σελίδας: σχεδόν 1.120.000 επισκέψεις από την δημιουργία της!!

Επισκεφθείτε: <http://www.vradeto.gr/>

Μιχάλης Κων. Ντιναλέξης (Βρυξέλλες)

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΥΣΤΑΤΟ ΧΑΙΡΕ ΣΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟ ΣΟΛΩΜΟ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ηπειρωτικής Εστίας Θεσσαλονίκης, ως εκπρόσωπος της Ηπειρωτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης με βαθιά θλίψη απευθύνει σήμερα τον ύστατο χαιρετισμό στον αλησμόνητο Γιώργο Σολωμό από τον Ελαφότοπο Ζαγορίου, μέλος της Ηπειρωτικής Εστίας Θεσσαλονίκης. Εκφράζει τα ειλικρινή του συλλυπητήρια στην ακούραστη θυγατέρα του Βασιλική, τον γαμπρό του, τα εγγόνια του και τους λοιπούς συγγενείς. Ο Γιώργος Σολωμός ήταν ένας αγνός πατριώτης, εμφορούμενος από ελληνοχριστιανικά ιδεώδη, που υπηρέτησε με πάθος τα εθνικά θέματα και στάθηκε αργώς και συμπαράστατης των Βορειοηπειρωτών στις αρχές της δεκαετίας του 90.

Εμφύσησε στην κόρη του την αγάπη για την μάνα 'Ηπειρο και άφησε παρακαταθήκη για τις επερχόμενες γενεές την αγωνιστικότητά του, την αθόρυβη δημιουργία, την ευπρέπεια και την αξιοπρέπεια.

Αισθανόμαστε γαλήνη, γιατί αναχώρησε για την γειτονιά των Αγγέλων, με την αγάπη και την φροντίδα των δικών του ανθρώπων. Έφυγε από την αγκαλιά τους, για να πάει να συναντήσει τους αγαπημένους του, που επί σειρά ετών τίμησε την μνήμη τους. Εκκίνησε το ταξίδι προς την αιωνιότητα ένας ακόμα ευπατρίδης Ηπειρώτης από την γενιά των Ηπειρωτών.

ΚΑΙΤΗ ΔΡΙΓΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

Στα τέλη του περασμένου Μάρτη, πέθανε στην Αθήνα, ύστερα από πολύχρονη μάχη με την επάρατο και κηδεύτηκε στους Κήπους, χωριό του συζύγου της, η Ζαγορίσια καθηγήτρια Καίτη Δριγκοπούλου-Σωτηροπούλου στα 70 της χρόνια. Την αποχαίρεσαν με πολύ συγκίνηση συγγενείς και φίλοι από τρία χωριά του Ζαγορίου: Από τα Κάτω Σουδενά, χωριό του πατέρα της δασκάλου Ορέστη Δριγκοπούλου, από το Σκαμνέλι, χωριό της μητέρας της Γιαννούλας Τζάσιου, δασκάλα κι αυτή και από του Κήπους, χωριό του συντρόφου της ζωής της, του δικηγόρου Γιώργου Σωτηρόπουλου.

Το «Ζαγόρι μας» εκφράζει τα πιο θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια στο Γιώργο, στα παιδιά της Αλέξη και Ιωάννα και σ' όλους τους συγγενείς της. Ας είναι παντοτινή η μνήμη της και ελαφρύ το Μπαγιάτικο χόμα του Αγίου Κοσμά που την σκέπασε.

ΕΛΕΝΗ ΜΗΤΣΙΑΔΗ

Στις 19 Μαρτίου 2009 από το σπίτι της στα Πάννενα έφυγε για το μακρινό ταξίδι η θεία Ελένη. Γεννήθηκε στο Μικρό Πάπιγκο (στο Σκαμνένο) στις 30-4-1915. Ήταν το έκτο παιδί, από τα δώδεκα παιδιά του Αγγελιδάου και της Ευγενίας Μητσιάδη. Από τους γονείς της είχε πάρει πολλά εφόδια, όπως και τ' άλλα αδελφά της. Την εργατικότητα, την τιμιότητα, την ηθικότητα, που ήταν σημαντικά για την εξέλιξη της ζωής της. Λίγο πριν τον πόλεμο, το 1935, μετακόμισε σε συγγενείς της στις Σέρρες. Εκεί την πέτυχε ο πόλεμος του 40. Δούλευε ως γραμματέας σε διάφορες κοινότητες, στα δύσκολα εκείνα χρόνια που οι Βούλγαροι με την βοήθεια των Γερμανών, ξαναμπήκαν στην Μακεδονία μας, και ήταν ο φόβος και ο τρόμος για τους κατοίκους της περιοχής. Η εργατικότητα, η τιμιότητα, το θάρρος ήταν τα χαρίσματα που εξετίμησε ο Δ/ντής του Πρότυπου Κρατικού Γεωργικού κτήματος Σερρών και την πήρε στο κτήμα. Εκεί η Ελένη αφιέρωσε όλη την ικμάδα και ενεργητικότητά της. Έγινε η ψυχή του κτήματος και όλοι την αγαπούσαν. Πάνω από σαράντα χρόνια, προσέφερε με χαρά την εργασία της και όταν ήλθε το πλήρωμα του χρόνου, έφυγε με σύνταξη ύστερα από μια αποχαιρετιστήριο συνάντηση, που πολλοί δάκρυσαν χάνοντας μια καλή και τίμια συνάδελφο. Απόδειξη τούτου ήταν το πλήθος της αλληλογραφίας και των επισκεψέων που είχε μέχρι τα βαθιά γεράματα. Μόλις πήρε την σύνταξη, με χαρά μεγάλη, γύρισε στο αγαπημένο της χωριό και στο πατρικό σπίτι. Ξαναέκτισε τα πεζούλια, φύτεψε καινούργια δένδρα, καλλιέργησε ξανά τα κηπάρια. Ξαναέγινε το σπίτι η ζεστή φωλιά που μάζευε κάθε καλοκαίρι τα ξενιτεμένα αδελφά της από Αθήνα, Σέρρες και Καναδά που τόσο αγαπούσε. Τα τελευταία τρία χρόνια έμενε στα Πάννενα στο σπίτι της κοντά στις αδελφές της Δέσποινα και Φερηνίκη. Η σκέψη της όμως ήταν πάντα στο χωριό. Κάθε φορά, που την επισκεπτόμουν, και ήταν πολύ συχνά, με ρωτούσε να της πω νέα από το χωριό και για τους χωριανούς. Αυτή η μεγάλη αγάπη για το χωριό και η επιθυμία της συγχρόνως μας έφεραν την Παρασκευή 20-4-2009, παρά τις άσχημες καιρικές συνθήκες στο Μικρό Πάπιγκο για την εξέδω ακούλεια και το στερνό αντίο της Θείας Ελένης.

Αγαπημένη μου θεία ας είναι ελαφρύ το χόμα του χωριού και ελαφρύς και δροσερός ο ίσιος της Αστράκας που θα σκεπάζει το κορμί σου.

Η ανηψιά σου **Δάφνη**

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΔΑΛΚΑΒΟΥΚΗΣ

Πέθανε και κηδεύτηκε στο Μονοδέντρι στις 21/4/09 ο **Κων/νος Δαλκαβούκης**. Γεννημένος στο Βραδέτο και μεγαλωμένος στο Καπέσοβο, ο Κωστούλας πέρασε μια ζωή δύσκολη, με φτώχεια, δουλειά, αγώνες και εξορίες. Παντρεύτηκε στο Μονοδέντρι την Άλκηστη Θεοδώρα και χάρηκε το γιο του Βασίλειο καθηγητή Πανεπιστημίου.

Στα αδέρφια του Φιλομήλα και Γεώργιο, στη χήρα του Άλκηστη και στα παιδιά του εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια. Η Ζαγορίσια γη που τον σκέπασε ας είναι ανάλαφρη και ας βρει ανάπαυση η ψυχή του. Εκφράζουμε και τα συλλυπητήριά μας στον κουνιάδο του κ. Σάββα Θεοδώρου, πουπρόσφατα αποχαι-

ρέτησε την γυναίκα του Βούλα. Ετσι ο Κωστούλας θα μεταφέρει ειδήσεις και στην Βούλα. Τρία χωριά αποχαιρέτησαν τον Κωστούλα κι ας είναι αιώνια η μνήμη του.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΛΑΚΗΣ ΑΘ. ΚΩΤΣΟΡΙΔΗΣ

(3-3-1955/8-3-2009)

Κακό και πολύ άσχημο είναι, όταν κανείς φεύγει από τον μάταιο τούτο κόσμο, πριν την ώρα του, όπως ο λίαν αγαπητός Λάκης. Ο Λάκης διακρίνονταν διά το ήθος και το ήπιον του χαρακτήρος του, την καλосύνη, την ανεξικακία. Καλός οικογενειάρχης, τίμιος, εργατικός, τακτικός και ανεβάρετος: Οποιοσδήποτε και οποιαδήποτε ώρα αν τον φώναζε στο Μικρό και το Μεγάλο Πάπιγκο για οποιαδήποτε δουλειά κυρίως υδραυλική και ηλεκτρολογική πάντοτε έτρεχε πρόθυμα και συγκεντρωμένος καθώς ήταν, τελείωνε τη δουλειά του και μετά έφευγε, στη μέση ή για την άλλη μέρα δεν την άφηνε ποτέ. Η ανάπαυση και η αδιαφορία του ήταν άγνωστες χάριν στην εργατικότητα και την τιμιότητα και την όλην του καλή συμπεριφορά, απέκτησε αξιόλογη περιουσία. Ξενώνα, καφεπαντοπωλείο, σπίτι. Σ' όλες τις μόρες της ζωής του πάλεψε σκληρά και νίκησε ακόμη και με το χάρο πάλεψε, αλλά εκείνος ύπουλα τον γκρέμισε.

Εύχομαι ο Θεός, την μεν ψυχή του Λάκη να κατατάξει μετά των αγίων, εκεί που δεν υπάρχει πόνος, λύπη και στεναγμός, αλλά ζωή ατελείωτος, στον δε δικούς του μητέρα του Ελένη, σύζυγό του Αναστασία, τα τέσσερα μικρά παιδιά του Ελένη, Αθανάσιο, Ηλία και αβάπτιστο και σ' όλους τους δικούς του, να δίνει δύναμη και αντοχή, για να μπορούν ν' αντέξουν στο βαρύ τους πόνο που τους έλαχε. Αγαπητέ Λάκη, αιώνια σου η μνήμη.

Ι.Γ.Π.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΕΡΕΤΗ - ΝΙΝΗ

Μια ακόμη Διοκορφιώτισσα έφυγε από κοντά μας δύο μήνες πριν. Όμορφη γυναίκα πληθωρική, στα συναισθήματα και τους τρόπους προπαντός όμως παλιοκαιρία νοικοκυρά τη θυμάμαι να κάθεται συζητώντας και καλαμπορίζοντας στο παγκάκι έξω από το σπίτι της στο μεσοχώρι αγναντεύοντας την Τσουκα και την καταπράσινη πλαγιά της Λεπτοκαριάς αναμνησκοντας τα παλιά και σχολιάζοντας τα παρόντα με επικριτική αλλά καλοπροαίρετη διάθεση. Τις περισσότερες όμως φορές η ζαγορίσια αυστηρότητα έβγαινε από μέσα της με σκληρό βέβαια τρόπο έτσι που δεν παρεξηγιόταν από εμάς τους χωριανούς.

Ήταν καλή μάνα τρυφερή γιαιά και στοργική σύζυγος. Δυστυχώς όμως η αρρώστεια της τα τελευταία χρόνια την κατέβαλε. Ετσι φέτος το καλοκαίρι η όρεξή της ήταν λιγοστή. Όσες φορές πίνοντας τον καφέ μας εκεί κάτω από τον πλάτανο την παρότρυνα να με πληροφορήσει για γεγονότα ή πρόσωπα του χωριού περασμένα, η μνήμη της αντιλήφθηκε ότι την πρόδιδε. Περιοριζόταν στα λίγα εκείνα τα τετριμένα εκείνα που λέγονται με απόλυτο τρόπο και δεν συζητιούνταν. Θα τη θυμόμαστε όμως οι χωριανοί και η απουσία της θα είναι αισθητή αφού η θέση της εκεί στο σιδερένιο παγκάκι θα παραμένει άδεια πια ενώ η χαρακτηριστική της φωνή δεν θα ακούγεται το πρωί προσκαλώντας με για καφέ.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Περιβλέπτου που τη σκεπάζει και ο χρόνος να απαλύνει τον πόνο των πολυαγαπημένων της παιδιών Ειρήνης και Κωνσταντίνου. Στον σύζυγό της Βασίλη εύχομαι και από εδώ θερμά συλλυπητήρια ενώ στα εγγόνια της να θυμούνται για πάντα την πολυαγαπημένη τους γιαιά.

Κατερίνα Ζαρίδη

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ
Θάνατος

— Σαν κεραυνός έπεσε η είδηση ότι έφυγε ο **Γιώργος Βακόλας**. Είχαμε ενημερωθεί για την ασθένειά του, αλλά δεν περιμέναμε ότι θα ήταν κάτι τόσο σοβαρό. Ο Θεός να δώσει κουράγιο στην αδελφή του να ξεπεράσει το χαμό του. Θα τον θυμόμαστε πάντα με αγάπη.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει.

Οικ. Γεωργίου Τζιομάκα.

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ
Γεννήσεις

— Ο **Αλέξανδρος Κατσάνος** και η **Γεωργία Κάτσενου** έγιναν γονείς υγιέστατου και χαριτωμένου αγοριού. Τους ευχόμαστε να τους ζήσει και νάναι τυχερό.

Οικογ. Αποστόλου Ντιναλέ-ξη

— Στην αναδεχτή μου **Αντιγόνη Δ. Κατσιούπη** και το σύζυγό της που απέκτησαν το πρώτο τους παιδί στη Γερμανία. Εύχομαι να τους ζήσει η κορούλα τους.

— Ο Αλέκος κι η Βούλα Τσεκούρα έγιναν παπούδες χαριτωμένου αγοριού από την κόρη τους **Ξανθίππη** και τον άνδρα της **Αλέξη Τσιακούμη**. Θερμές ευχές.

Βαφτίσεις

— Οι φίλοι Αλέξης και η Αλίκη Ξάνθου βάπτισαν την εγγονούλα τους από την κόρη τους **Βάσω**. Στους παπούδες γονείς και τη μικρή Αλίκη θερμές ευχές.

Ελένη Δούβλη

Αρραβώνες

— Ο **Χριστόφορος Παπιγκιώτης** και η **Χαρά Τσάλιου** αρραβωνιάστηκαν. Συγχαρητήρια, καλά στέφανα.

Ελένη Δούβλη

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ
Γάμοι

— Ο πολιτικός μηχανικός **Χάρης** του Θανάση **Καλογήρου** και της Δέσποινας Ταπακούδη παντρεύτηκε στο Δημαρχείο Ιωαννίνων στις 14 Μάρτη του 2009 την εκλεκτή της καρδιάς του μουσικολόγο καθηγήτρια **Ελπίδα Μαμακή**. Να ζήσουν, να ευτυχίσουν, απογόνους και

όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν.

Θάνατος

— Στις 24-3-2009 αναπαύτηκε για πάντα ένας από τους τελευταίους της γενιάς του, ο συμπαθέστατος οικογενειάρχης, ο 95χρονος **Σταύρος Οικονόμου**. Ανάλαφρο το χώμα της Αττικής γης που τον σκέπασε για πάντα. Θερμά Συλλυπητήρια σ' όλους τους συγγενείς.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΑΡΙΣΤΗ
Θάνατος

— Στις 31/3/09 απεβίωσε στα Ιωάννινα, όπου οικογενειακώς διέμενε η χωριανή μας **Φρόσω Τζόμπου-Μπούσδρη**, ετών 88. Ενταφιάστηκε στα Ιωάννινα, την επομένη. Στους οικείους της θερμά συλληπητήρια. Στ. Συκ.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ
Θάνατος

— Έφυγε από την ζωή πλήρης ημερών στις 30 Μαρτίου ο χωριανός μας **Αθανάσιος Χ. Μπρονόδας**. Ενταφιάστηκε στο νεκροταφείο Αγίου Νικολάου Κοπάνων. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Γιαννιώτικης γης που τον σκέπασε. Αιώνια η μνήμη του. Στους οικείους του, τα πιο θερμά συλληπητήρια. Μ.Κ.

— Πολύ γρήγορα ο Θανάσης Μπρονόδας πήρε κοντά του τον **Μιχάλη Φωτόπουλο**. Ο Μιχάλης πέθανε στις 3 Απριλίου στην Ελευσίνα, όπου στοργικά τον φιλοξενούσε η κόρη του Όλγα. Ο μεταστάς υπηρέτησε την Δοβρά μας, ως διορισμένος πρόεδρος επί 21η Απριλίου και ως ιεροψάλτης της εκκλησίας μας. Ενταφιάστηκε στο χωριό μας, πλήθος κόσμου τον ξεκίνησαν. Ας είναι ελαφρύ το χώμα του Πέλιου μας που τον σκέπασε, αιώνια η μνήμη του.

Μ.Κ.

ΒΙΤΣΑ

Συγχαρητήρια

— Στην αγαπημένη μας ανεψιά **Αμαλία Αθ. Βασδέκη** που πήρε το πτυχίο οικονομικών της ευχόμεθα ολόψυχα θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Βαταβάλης Απόστολος, Ελισάβετ και Φωκίων

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Λης Χουλιαράς σε ηλικία 81 ετών. Στη γυναίκα του, τ' αδέρφια και τ' ανήψια του και σ' όλους τους συγγενείς θερμά και ειλικρινή συλληπητήρια. Το «Ζ» μας - Βασ. Τζιόβας

— Στις 31 Μαρτίου πέθανε πλήρης ημερών η συμπατριώτισσά μας **Νίκη Χα Μιχαήλ Μουτσόπουλου** και κηδεύτηκε στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου της Νήσου Ιωαννίνων. Στα παιδιά της Χαράλαμπος και Φωτεινή Μουτσοπούλου, Άννα Μουτσοπούλου και Αδαμάντιο και Κατερίνα Μουτσοπούλου, στα εγγόνια της και σ' όλους τους συγγενείς της θερμά συλληπητήρια.

Το «Ζ» μας και Β.Τ.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ
Γεννήσεις

— Ο **Μιχάλης Αλκ. Ντιναλέξης** και η σύζυγός του **Χρυσάνθη** έγιναν γονείς χαριτωμένου αγοριού.

Ευχόμαστε στους γονείς, τους παπούδες, τις γιαγιάδες και την μεγάλη γιαγιά Αλεξάνδρα να τους ζήσει και νάναι τυχερό.

Οικογ. Απόστολου Ντιναλέ-ξη

— Στην ανηψιά μας **Χαρούλα Βλαστού** και τον σύζυγό της **Τάκη** για την γέννηση του δεύτερου αγοριού τους. Τις πιο θερμές ευχές.

— Ο Άλκης και η Ελένη **Ντιναλέξη** έγιναν παπούδες από το γιο τους **Μιχάλη** και την γυναίκα του.

Τους ευχόμαστε να του ζήσει ο διάδοχος.

Γιώργος-Ελένη Δούβλη

Θάνατος

— Πέθανε και κηδεύτηκε στην Θεσ/νίκη στις 14/04/09 ο **Γεώργιος Σολωμός**, συνταξιούχος δικηγόρος εξ Ελαφοτόπου. Θερμά συλληπητήρια στα παιδιά του Βασιλική και Δημήτριο Νικολαΐδη και στα εγγόνια του. Ερασμία Καραϊσκού, Μαρία Καραϊσκού, Κων/νος Καραϊσκος

— Πέθανε στην Θεσ/νίκη στις 13/4/09 και κηδεύτηκε εκεί την επομένη, ο **Γεώργιος Αλεξίου Σολωμός**, συνταξιούχος δικηγόρος, γόνος αρχοντικής οικογένειας του Τσερβαριού. Θερμά συλληπητήρια στα παιδιά του. Απόστολος Ντιναλέξης

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ
Θάνατος

— Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα στις 22 Απρίλη ο **Βασί-**

— Στις 31 Μαρτίου πέθανε πλήρης ημερών η συμπατριώτισσά μας **Νίκη Χα Μιχαήλ Μουτσόπουλου** και κηδεύτηκε στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου της Νήσου Ιωαννίνων. Στα παιδιά της Χαράλαμπος και Φωτεινή Μουτσοπούλου, Άννα Μουτσοπούλου και Αδαμάντιο και Κατερίνα Μουτσοπούλου, στα εγγόνια της και σ' όλους τους συγγενείς της θερμά συλληπητήρια.

Το «Ζ» μας και Β.Τ.

ΛΑΪΣΤΑ

Συγχαρητήρια

— Στη Λάρισα διεξήσθησαν στις 5 και 6 Μαρτίου 2009 σχολικοί αγώνες. Θερμά συγχαρητήρια στο μαθητή Γυμνασίου **Γιώργο Χ. Μέμο**, αθλητή του Α.Ο. ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ που κατέκτησε τη 2η θέση (αργυρό) στα 53 κιλά στην ελληνορωμαϊκή πάλη. Έλαβε μέρος με το Αθλητικό Σχολείο Ιωαννίνων. Μπράβο Γιώργο και σ' ανώτερα... Να σε δούμε και σε Ολυμπιακούς αγώνες πρωταθλητή....

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ
Ευχές

— Στη συμπατριώτισσά μας **Χρυσούλα - SULA LYMPERY** της οικογένειας Χρυσ. Ζούγκου από το Μονοδένδρι, που ζει στην Νέα Ζηλανδία, θερμές ευχές να χαιρέται τη νεογέννητη δισέγγονή της από τον εγγονό της Μαρκ του παιδιού της Χρυσόστομου που πήρε το όνομα Ιζαμπέλλα.

Σ.Θ.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Συλληπητήρια

— Άκαιρα μα όχι ξαφνικά έφυγε για το μακρινό κι αγύριστο ταξίδι κι η καλή μας, γλυκειά μας **Καίτη**. Η Καίτη, η κόρη του Ορέστη και της κυρά Γιαννούλας, η σύζυγος του Γιώργου **Σωτηρόπουλου**.

Λίγο Σουδενιώτισσα, περισσότερο για όλους εμάς Σκαμνελιώτισσα, αλλά και Μπαγιώτισ-

σα όπου κι έγινε προχτές τέλη του Μάρτη η ταφή της.

Οι Σκαμνελίτες στέκουν βουβοί στον κάπως πρόωρο χαμό της κι εκφράζουν τη βαθύτατη λύπη τους στο σύζυγό της Γιώργο, το δικό μας Γιώργο, στα παιδιά της, τ' αδέρφια της, σ' όλους που μαζί μας πόνεσαν για την απώλειά της.

Ο Σύνδεσμος Σκαμνελιτών Αττικής

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Νέοι επιστήμονες

— Ο **Χρήστος**, των συνταξιούχων εκπαιδευτικών Δημητρίου **Τσιάντου** και Βασιλικής Γιαν-

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Στη μνήμη του **Αθανασίου Μπρονόδα** χρηματικά ποσά προσέφεραν στην εκκλησία του χωριού μας οι: Οικ. Χάρη Μπρονόβα, Αναστ. Χαρίσης, Νικόλαος Χαρίσης, Ελευθερία Γούλα, Κων/νος Καψάλης, Γεώργιος Καψάλης, Κων/νος Τσουμάνης

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή τους ευχαριστεί θερμά.

— Η Ι. Μ. Ασπραγγέλων διά του εκπροσώπου της ευχαριστεί την Εκκλησιαστική Επιτροπή Ελάτης, που Πολιτιστικό Σύνδεσμο Ζαγορίου και τον κ. Πολύβιο Καρρά για την χρηματική βοήθεια.

— Στη μνήμη του **Ηρακλή Γκά-νου** χρηματικά ποσά προσέφεραν αντί στεφάνου στην εκκλησία του χωριού μας: Τα παιδιά του Μαρίνα - Βασίλειος και Άρης Γκάνος, οικ. Σπύρου Μαϊδάση, Γιάννης και Ελένη Χριστοφορίδη, Μαρία Χριστοφορίδη, Δέσποινα και Απόστολος Κρομούδας, Τρίγκη Περεσφόνη, Αριστοφάνης Σαρρέας, Σταύρος και Μαριάνθη Τρίγκη, οικογένειες: Τζιόβα Γεωργίου, Ζαρκάδα Βασιλείου, Χρήστου Κρανά, Γεωργίου Σαρρέα, Κων/νου Σαρρέα, Ξενοφών Γκαζίνα, Τηλέμαχου Κάτσενου, Γεωργίου Μπούμπορη, Κων/τίας Γεωργαλή, Ευαγγέλου Καρβούνη, Παρασκευής Φωτοπούλου, Κωνσταντίνου Καραγιάννη, Αθανασίου και Περεσφόνης Ζαφείρη, Γεωργίου Ζαφείρη.

— Στη μνήμη του **Μιχάλη Φωτοπούλου** χρηματικά ποσά προσέφεραν αντί στεφάνου στην εκκλησία του χωριού μας: Η νύφη του Παρασκευή Φωτοπούλου, η κόρη του Όλγα και ο γαμπρός της Γιάννης Τζούρας, οικογ. Ευάγγελου Καρβούνη, Παναγιώτη Ρέντζιου, Δημη-

νάκη, που τελείωσε την Οδοντοιατρική Θεσσαλονίκης άνοιξε το νέο του Οδοντιατρείο στα Γιάννενα στην οδό Χαριλάου Τρικούπη 13, στον 3ο όροφο και μας περιμένει.

Θερμά συγχαρητήρια. Καλή σταδιοδρομία και με μια καλή κοπέλα...

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

— Λαμπρή γιορτή μεγάλη.

Χριστός Ανέστη. Λάμπρυνε και πάλι φέτος με την παρουσία του στο όμορφο χωριό μας ο **Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κάρολος Παπούλας** με την οικογένειά του.

Του ευχόμαστε υγεία και χρόνια πολλά.

Η εκκλησιαστική επιτροπή

τρ. Οικονόμου, Γεώργιος Συγκούνας, Γεώργ. Παπουτσής, Φρίξος Τσολάκης, Ζωγράφος Τσομπανίδης, Βασίλειος Ζαρκάδας, Ασήμ Οτζά, το προσωπικό της Ριζαρείου Σχολής Μονοδενδρίου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή τους ευχαριστεί θερμά.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Στη μνήμη του **Γεωργίου Σολωμού** από τον Ελαφότοπο Ζαγορίου Ιωαννίνων, η Ευφροσύνη - Ευαγγελία Ζαλλή, αντί στεφάνου - προσφέρει το ποσό των 50€ για την αναστήλωση του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Ελαφοτόπου.

— Υπέρ της αναπαύσεως του πολυαγαπημένου μας εξαδέλφου και θείου **Γεωργίου Σολωμού** από τον Ελαφότοπο Ζαγορίου Ιωαννίνων (Τσερβάρι), προσφέρουμε το ποσό των 1.000 (χιλίων) ευρώ για επισκευή του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Ελαφοτόπου.

Ο εξαδέλφος Βλάσης Γιαννέλος και τα ανήψια Θεόδωρος Γιαννέλος - CELESTINE TANYA και EDDIE Γιαννέλου. VQSLOO από Ν. Αφρική

— Στη μνήμη του μονάκριβου πατέρα της Βασιλικής Σολωμού, αντί στεφάνου, η Ιφιγένεια Αναγνωστοπούλου, καταθέτει το ποσό των 50€ για την επισκευή-βελτίωση του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Ελαφοτόπου Ζαγορίου.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

— Η Αθηνά Τσαλάκη, η Βελισσαρία Φίτσιου και ο Στέφανος Βογάς, κατέθεσαν στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Ι. Ν. Αγίου Νικολάου Καπεσόβου χρηματικό ποσό στη μνήμη της **Άννας Σαρηγιάννη-Μισθού**. Αιώνια της η μνήμη.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΚΗΠΟΙ

– Στη μνήμη της **Καίτης Σωτηροπούλου** κατέθεσαν υπέρ του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου οι:

Παύλος Παπανίκας Ε50, Δημήτριος Ρούντας Ε20, Ευάγγελος Βλαχόπουλος Ε20, Έλλη Δριγκοπούλου Ε40, Αθηνά και Μαίρη Καλλιδή Ε50, Δήμαρχος Τύμφης Γ. Σουκοβέλος Ε20, Ξανθίπη-Όλγα-Αριστούλα Γενναδίου Ε100, Αθανάσιος-Λουκία Αγγέλη Ε50, οικογένειες: Αθηνάς Τζόλου Ε50, Παναγ. Παππά Ε50, Ιωάννου Τσεκούρα Ε20, Μιλτιάδη Τσέπη Ε20, Θωμά Λέκου Ε50, Κων. Οικονόμου Ε40, Ανδρέα Γκρουϊδη Ε30, Ιωάννας Γκρουϊδη Ε20, Μιχαήλ Βλάχου Ε20, Βασιλείου Τζιόβα Ε50, Δημητρίου Κιάκου Ε50, Ευαγγέλου Βλάχου Ε20, Δημητρίου Βλάχου Ε20, Χαρίκλειας Γκρουϊδη Ε50, Νικήτα Σωτηροπούλου Ε100, Αντώνη Ρούντα Ε20, Ξανθίπη-Όλγα-Αριστούλα Γενναδίου 100Ε, Αθανάσιος - Λουκία Αγγέλη 50Ε.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Κήπων ευχαριστεί θερμά όλους κι εύχεται ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή της αγαπητής μας **Καίτης** κι ας είναι ελαφρύ το χώμα του Αγίου Κοσμά που την σκέπασε.

ΠΑΠΙΓΚΟ

– Στη μνήμη του αγαπητού **Βασίλη (Λάκη) Κωτσορίδη**, που απεβίωσε στις 8-3-09, αντί στεφάνου προσέφεραν χρηματικά ποσά για τις ανάγκες των εκκλησιών Μεγάλου και Μικρού ΠΑΠΙΓΚΟΥ οι:

Οικογένειες: Δημητρίου Γκέκη, Λεωνίδα Νικόπουλου, Γεωργίου Ρωμανέλη, Αντώνη Κοντονικολάου, Ευριπίδη Μακρή, Νικολάου Κύρκου, Αναστασίου Τσελίδη, Ελένης Αθαν. Χριστοδούλου, Τηλέμαχου Τσελίδη, Ελένης Αθαν. Χριστοδούλου, Τηλέμαχου Τσελίδη, Κούλη Χριστοδούλου, Ανδρέα Αποστόλου, Θεοδώρου Τάτση, Σοφίας Τάτση, Κλεάνθη Γκέλου, Αθηνάς Τάτση, Δημητρίου Τζουμάκα.

Η Μαρία Τάτση, ο Σύλλογος Ενοικιαζομένων Δωματίων Ν. Ιωαννίνων, ο Ορειβατικός Σύλλογος Παπίγκου.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– **Δημήτριος Γεννάδιος** 50 ευρώ στη μνήμη **Κώστα Θεοδοσίου**.

– **Μιχάλης Κομπάρος** 20 ευρώ στη μνήμη του **Μιχάλη Φωτόπουλου**.

– **Ζώη-Παπανικολάου Άννα** 20 ευρώ.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαριστεί θερμά.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Αγίου Βλασίου ευχαριστεί θερμά.

Επίσης αντί στεφάνου εις μνήμη του Λάκη προσέφεραν σε ειδικό λογαριασμό χρηματικά ποσά οι: Ελένη Σκούρη, Γεώργιος Δόσης, οικογ. Μιχαήλ Αλεξ. Τσουμάνη, η οικογ. Μαριάνθης και Γρηγόρη Χαρίση, οικογ. Γεωργίου Ρωμανέλη και Αγγελική Δερβένη-Πασχάλη.

Επίσης ο Δ/ντής και ο Σύλλογος Καθηγητών του Μουσικού Γυμνασίου Ιωαννίνων χρηματικό ποσό στην Ι.Μ. Ντουραχάνης και ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του Μουσικού Γυμνασίου Ιωαννίνων χρηματικό ποσό στο Σύλλογο «ΦΛΟΓΑ».

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

– Ο Σύλλογος Σκαμνελιτών κατέθεσε στην εκκλησία του χωριού τους αντί στεφάνου χρηματικό ποσό στη μνήμη **Καίτης Δριγκοπούλου**.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

– Η κ. **Βασιλεία Τζαφλίδου-Καλογήρου** στη μνήμη του παιδιού της και των γονέων της, προσέφερε στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου των Φραγκάδων 50Ε.

– Αντί στεφάνου εις μνήμην **Σπυρίδωνα Σταμούλη** προσέφεραν χρηματικό ποσό στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων:

Η σύζυγός του, τα παιδιά του, τα εγγόνια του, οι οικογένειες: Ιωάννη Καλύβα 50Ε, Παναγιώτη Πετρέλη και Ελένης Φανίκα 20Ε, Βασίλη και Ιωάννη Τσιγιάννη 20Ε, Γεωργίου Ζουμπούλη 20Ε, Μάκη Τσιμή 20Ε, ο Δήμαρχος Τύμφης Γιώργος Σουκουβέλος 20Ε, οι συνάδελφοι των δασικών υπηρεσιών Ιωαννίνων χρηματικό ποσό στη Δουραχάνη.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 100

Κατσούρης Μιχαήλ και Ηλίας

ΕΥΡΩ 60

Γέπη Ανδρονίκη

Ζήγου Φωτεινή

Τάγκα Ευανθία

ΕΥΡΩ 50

Φανίκας Στέφανος
Μουτσοπούλου Νίκη
Ρίζος Μάριος
Σούκερα Αγγαία
Τζιομάκας Γεώργιος
Λιόγκας Θρασύβουλος
Κατσαδήμας Κων/νος

ΕΥΡΩ 45

Παπιγκιώτης Δημήτριος
Σταμούλης Ηλίας
Δάσκα Βασιλική
Μανέκας Ευάγγελος

ΕΥΡΩ 40

Σπαθάκης Αριστείδης
Σταθάς Δημοσθένης

ΕΥΡΩ 30

Σπυροπούλου Γλυκερία
Νόνας Νικόλαος
Στουκίδης Μιχαήλ
Σκλάβη Αγγαία
Σακελλαρίδη Ευφημία
Καψάλη Ιουλία
Μανώλας Ευτύχιος
Αθανασίου Νικηφόρος
Καζούκα-Τσουμάνη Τζένη
Ζώη-Παπανικολάου Άννα
Ράπη Ελένη
Σωτηριάδη Ανθήπη
Τσουμάνης Παναγιώτης

ΕΥΡΩ 25

Μανδαλά Αριάδνη
Βλαχοπούλου - Κουμπή Κλεονίκη
Τζάνου Ελένη

ΕΥΡΩ 20

Σολδάτου Ανδρομάχη
Γρηγοριάδου Λούλα
Χρυσοφάνης Μάνθος
Αρβανίτη-Βαγγελή Σωτηρία
Αρβανίτη-Τσουμάνη Όλγα
Τζιόμπος Κων/νος
Μανθόπουλος Δημήτριος
Νιτσόπουλος Γεράσιμος
Νιτσόπουλος Στέφανος
Σολωμός Γεώργιος
Φωτέσιος Κων/νος
Καψάλη Αγγελική
Γοργόλη Γκρέτα
Τσολάκης Φρίξος
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Κατσαρού-Παπαδοπούλου Χαρά
Τσαούση-Βαγγελή Ρένα
Λιόντου Αγγελική
Πολυμέρης Γεώργιος

ΕΥΡΩ 15

Παπανικολάου Σοφία
Παπανικολάου Κων/νος
Δαμιανός Παναγιώτης
Κοντονάσιος Θεόφιλος
Στυλίδης Χρήστος
Κριτής Μιχαήλ
Βαρζώκα Αγγελική
Σκουρκέα Βασιλική
Λιάρου Πελαγία
Χριστοδούλου Μιχαήλ
Καπρίτσιου Αγγελική
Γκούρη Ανθούλα
Τσουμάνη-Μπάρκα Μιράντα
Βασδέκης Μιχαήλ
Δαρίτσας Βράνος
Λιάκου Ολυμπία
Παπαγιαννόπουλος Δημήτριος
Κρυστάλλη-Βλάχου Άννα
Γιαννούση-Ζήση Πανδώρα
Βούρβος Κων/νος
Καραγιάννης Δημήτριος

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΞΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟ

Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟ

Α' Αντιπρόεδρος

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑ

Β' Αντιπρόεδρος

ΤΖΙΟΒΑ ΒΑΣΙΛΗ

Γεν. Γραμματέα

ΤΣΕΚΟΥΡΑ ΙΩΑΝΝΗ

Ταμία

ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ

Μέλος

ΖΑΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΟ

Μέλος

Αριστίνδην μέλη:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ

ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΒΑΚΑΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44

και στο Μυροπωλείο

ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Τηλ. 26510 26266

Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 15 ΕΥΡΩ

Εξωτερικής 40 ΕΥΡΩ

Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Τυπογραφεία:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845

Ιωάννινα 454 44